

HARUN YAHYA CEP KİTAPLARI SERİSİ .18.

ADAMLIK DİNİ

A man with short blonde hair, wearing a dark suit, white shirt, and patterned tie, stands with his hands on his hips. He is positioned in the center of the frame against a dramatic background of intense, bright yellow and orange flames that appear to be rising from the bottom and sides. The overall mood is one of intensity and perhaps a warning or a call to action.

HARUN YAHYA

İnsanların bir çoğunu, kendileri farkında olmadıkları halde etkisi altına almış batıl bir din vardır. Bu, kendini açıkça tanıtmayan, gizli bir dindir. Hiç bir yazılı kuralı yoktur. Adı bile konmamıştır. İnsanların hareket ve tavırlarını, düşüncelerini kontrolü altına alır. İnsanlar, şuurunda olmadan hayatları boyunca bu dinin kurallarını uygular, bu dinin emir ve yasaklarına göre yaşarlar.

Bu din, başlangıçta insanların önüne bir bütün olarak konulup kendilerine teklif edilmez.

İnsanlar bu dini, dünyaya geldiklerinden itibaren aldıkları uzun telkinler sonucunda benimserler. Bu nedenle, hareket, düşünce, tavır, hatta mimiklerinin bile bu dinden kaynaklandığını fark etmezler.

Bu din, kendisine bağlananlara hedef olarak "adam olmayı"yı gösterir. "Adam olmak", bu dinin değer yargılarını benimsemek, kurallarını, yasaklarını ve davranış biçimlerini taşımak demektir. Biz bu dine kısaca, "Adamlık Dini" adını vereceğiz.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bu kitap Harun Yahya'nın konuyla ilgili olarak daha önce kaleme aldığı eserlerinden önemli bölümlerin derlenmesi ile oluşturulmuştur. Amaç, okuyucuların Harun Yahya serisinin tamamını okuyabilmesidir.

Cep Kitapları Serisi hazırlanırken, Türk halkının içinde bulunduğu ekonomik durum göz önüne alınmış, bu duruma uygun fiyatlarla okuyucuya hizmet etmek amaçlanmıştır. Bu seri hazırlanırken kendisinden alıntılar yapılan kitapların orijinallerine, Harun Yahya'nın eserlerini satan tüm kitapçılardan veya www.harunyahya.org internet sitesinden ulaşabilirsiniz.

OKUYUCUYA

- Yazarın eserlerinde evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 140 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur.
- Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular, Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedir. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır. Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.
- Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.
- Bunun yanında, sadece Allah rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.
- Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğu-na şahit olacaktır.
- Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat etmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheli ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

HARUN YAHYA CEP KİTAPLARI SERİSİ .18.

ADAMLİK DİNİ

HARUN YAHYA

Haziran, 2002

YAZAR HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi

yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya külliyyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesidir, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya külliyyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

Bu kitapta kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

KÜLTÜR
YAYINCILIK

Çatalçeşme Sk. Üretmen Han No: 29/7
Cağaloğlu - İstanbul Tel : (0 212) 511 44 03

Baskı: Nesil Matbaacılık

www.harunyahya.org - www.harunyahya.net

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	8
HAK DİNE KARŞI ADAMLIK DİNİ	10
ADAM OLMAK!	12
ADAMLIK DİNİNDEKİ ORTAK PSİKOLOJİ VE DAVRANIŞ BİÇİMLERİ	16
BATIL DİNDEN KOPUP-AYRILABİLMEK	89
SONUÇ	95

GİRİŞ

İnsanların birçoğunu, kendileri farkında olmadıkları halde etkisi altına almış güçlü bir din vardır. Bu, kendini açıkça tanıtmayan, gizli bir dindir. Hiçbir yazılı kuralı yoktur. Adı bile konmamıştır. İnsanların hareket ve tavırlarını, düşüncelerini kontrolü altına alır. Pek çok kimse şuurunda dahi olmadan hayatları boyunca bu dinin kurallarını uygular, bu dinin emir ve yasaklarına göre yaşarlar.

Bu din, Müslümanlık, Hıristiyanlık veya Musevilik değildir. Bu dine uyan kimseler sorulduğunda belki, "Ben Müslümanım" ya da "Ben Hıristiyanım" diyebilirler. Dinsiz, hatta ateist de olabilirler. Fakat her biri, aslında bu gizli dinin mensubudur.

Bu din, başlangıçta insanların önüne bir bütün olarak konulup kendilerine teklif edilmez. İnsanlar bu dini, dünyaya geldiklerinden itibaren aldıkları uzun telkinler sonucunda benimserler. Bu nedenle, hareket, düşünce, tavır, hatta mimiklerinin bile bu dinden kaynaklandığını fark etmezler. Bu din, kendisine bağlananlara hedef olarak "adam olma"yı gösterir. "Adam olmak", bu dinin değer yargılarını benimsemek, kurallarını, yasaklarını ve davranış biçimlerini uygulamak, karakter özelliklerini üzerinde taşımak demektir. Toplumda kabul görmek, yadırganmamak, belirli bir yere gelebilmek için adam olmak şarttır. Bu din sonuç olarak "adam olma"nın dinidir. Biz de bu dine kısaca, "adamlık dini" adını vereceğiz.

Adamlık dini, insanları samimiyetsizliğe, yapmacık ve zorlama tavırlara iter. Bu dine tabi olan kimseler, hiçbir zaman içlerinden geldiği gibi rahat ve doğal davranamazlar. İçinde buldukları ortama uygun olduğunu düşün-

dükleri davranış biçimlerini, konuşma kalıplarını, yüz ifadelerini kullanır, her durumda rol yaparlar. Buna karşın, kendilerinin son derece doğal ve normal bir yaşam sürdürdüklerini zannederler. Bu din, sonuçta, kendine karşı bile samimi olamayan, yapmacık, sahte bir kişiliğe sahip insan modelleri üretir.

Her yönden sıkıntı, azap ve tiksinti verici olan böyle şeytani bir dinin toplumun bütün kesimlerini etki altına almasının en önemli nedeni, az önce belirttiğimiz gibi, adının konmamış oluşudur. Bu dinin mensupları dinlerini yargılamayı, terk etmeyi ya da değiştirmeyi akıllarının ucundan bile geçirmezler. Çünkü içinde buldukları sistemin bir din olduğundan habersizdirler. Tabii oldukları sistemi, "hayatın gerçekleri, değişmez kuralları" olarak görmeyi de bir erdem zannederler.

İnsan, içinde bulunduğu bu boyutu terk etmedikçe, adamlık dininden kopup ayrılmadıkça İslam'ı kavrayamaz ve yaşayamaz. Çünkü İslam'ın temel şartı samimiyet ve doğallıktır. Bir insanın İslam'ı yaşaması ve dolayısıyla gerçek mutluluk ve kurtuluşa ulaşması, ancak Allah'a, kendine ve diğer insanlara karşı son derece samimi olmasıyla mümkün olabilir. İman, ancak samimiyet zemini üzerine kurulur.

Etrafımızı sarmış olan adamlık dininin etkisinden kurtulmak içinse, öncelikle bu dini teşhis ve tarif etmek gerekir. Bu kitabın amacı da budur. İlerleyen bölümlerde, adamlık dininin özelliklerini ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

Okuyucuya düşen, bu dinin özelliklerini incelerken kendini de tartması ve gözden geçirmesidir. Çünkü her ne kadar kimse üstüne alınmak istemese de, adamlık dini herkesin üzerinde belirli bir etki yaratmış olabilir. Ayrıca unutulmamalıdır ki insan hayatının her anına müdahale eden bu karanlık dinden kurtulmak için öncelikle dikkat ve samimiyet gerekmektedir.

HAK DİNE KARŞI ADAMLIK DİNİ

Kendisine yöneltilen "din nedir?" sorusuna karşılık olarak Peygamber Efendimiz, "gittiğiniz yoldur" cevabını vermiştir. Bu cevap, konuyu en hikmetli biçimde özetler. Din, bir insanın ve dolayısıyla insanlardan oluşan toplumun tüm değer yargılarını, ahlak kurallarını, yaşam biçimlerini içerir. Kuran'da da din terimi bu anlamda kullanılır. Örneğin Yusuf Suresi'nin 76. ayetindeki "din" kelimesi bu anlamdadır. Ayette şöyle buyrulur:

Böylece (Yusuf) kardeşinin kabından önce onların kaplarını (yoklamaya) başladı, sonra onu kardeşinin kabından çıkardı. İşte Biz Yusuf için böyle bir plan düzenledik. (Yoksa) Hükümdarın dininde kardeşini (yanında) alıkoyamazdı... (Yusuf Suresi, 76)

Kuran'da inkar edenlerin de bir dinin mensubu oldukları gerçeği çeşitli ayetlerde haber verilir. Örneğin Firavun, Hz. Musa hakkında kavmine şöyle demiştir:

... Bırakın beni, Musa'yı öldüreyim de o (gitsin) Rabbine yalvarıp-yakarsın. Çünkü ben, sizin dininizi değiştirmesinden ya da yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum. (Mümin Suresi, 26)

Başka ayetlerde de kafirlerin, resulün getirdiği hak dine karşı eski dinlerine bağlılık gösterdikleri şöyle anlatılır:

İçlerinden kendilerine bir uyarıcının gelmesine şaşıldılar. Kafirler dedi ki: "Bu, yalan söyleyen bir büyücüdür. İlahları bir tek ilah mı yaptı? Doğru-

su bu, şaşırtıcı bir şey." Onlardan önde gelen bir grup: "Yürüyün, ilahlarınıza karşı (bağlılıkta) kararlı olun; çünkü asıl istenen budur" diye çekip gitti. "Biz bunu, diğer dinde işitmedik, bu, içi boş bir uydurmadan başkası değildir." (Sad Sure-si, 4-7)

Buraya kadar da anlaşılacağı gibi her insanın bir dini vardır. Allah'ın dinine uymayanlar, hatta kendini ateist olarak tanıtanlar bile, gerçekte "dinsiz" değildirler, sadece başka dinlerin mensubudurlar. Bu dinlerin bir kısmı, günümüzde "din" olarak tanımlanmıyor olabilir. Ancak Kuran'da belirtildiği gibi hepsi de birer dindirler. Örneğin Marksizm de bir anlamda dindir, çünkü bu ideoloji bir kısım insanların "gittikleri yol"dur. Marksistler, Marx'ın ürettiği düşünce sistemini benimsemiş, onun düşünce yöntemini kabul etmişlerdir. Dünyayı onun koyduğu kıstaslara göre değerlendirirler. Nasıl var olduklarını ve ölümün ne olduğunu da Marx'ın (ve Engels'in) mantıklarına dayanarak açıklarlar. Kısacası Marksizm'e inanmışlardır ve hayatlarını da ona göre yönlendirir, olayları ona göre değerlendirirler.

Marksizm sadece bir örnektir. Ona benzer yüzlerce farklı din (yani felsefe, düşünce sistemi vs.) sayılabilir. Marksizm'e tamamen zıt olan ideolojiler de birer dindir. Tabii tüm bu dinler, "batıl" dinlerdir ve temelde insanları Allah'ın yolundan saptırmak amacıyla üretilmişlerdir.

Burada vurgulanması gereken asıl önemli nokta şudur: Dünya üzerinde, ideolojisi, felsefesi, dünya görüşü ne olursa olsun ya da isterse hiç olmasın, hak dinden uzaklaşmış toplumların fertlerinin istisnasız tabi oldukları tek bir ortak din vardır. Bu din de girişte adını koyduğumuz ve ana hatlarını çizdiğimiz "adamlık dini"dir. Ve şeytanın, insanları hak dinden saptırma ve uzaklaştırma çabasında kullandığı en sinsi ve en etkili silahıdır.

ADAM OLMAK!

"Sen önce adam ol!"

"Adam gibi insan olsan bunlar başımıza gelmezdi!"

Bu sözleri hayatımız boyunca kimbilir kaç defa duymuşuzdur. Özellikle gençlik yıllarında, büyüklerimize pek de onaylamadıkları bir şeyi söylediğimizde ya da onların istemedikleri bir şeyi yaptığımızda...

Bu sözü sarf eden insan için "adam olmak" herşeyin başında gelir. "Adam olmak" tabiriyle kastedilen, toplum tarafından genel kabul görmüş bir ahlaka, kültüre, tavra ve adaba sahip olmak, makbul olarak tanıtılan belli kalıpları üzerinde taşımaktır. Bu değerler sistemi, kalıpları ve kuralları ile toplumun büyük bir kesiminde kabul görmekte ve uygulanmaktadır. Bu kalıpların ve kuralların nereden doğdukları, ne derece doğru oldukları ise kolay kolay tartışmaya açılmaz, çarpıklıkları yargılanmaz. Zira, toplumca benimsenen bu yapıyı sorgulamak, kitlelere ters düşmek, geniş bir kesimin tepkilerine hedef olmak tehlikesini de beraberinde getirir.

Doğruluğuna kesin olarak inanılmış bu yapı, yalnızca kendi toplumumuza has bir özellik olarak değerlendirilmemelidir. Bu sistem gerek Doğu'da gerekse de Batı'da, her çeşit kültürün yer aldığı ortamlarda kendine özgü bir inanç ve kabuller sistemi olarak varlığını sürdürmekte, yasaklamaları, yaptırımları ve tavsiyeleriyle adeta kendi başına, müstakil bir din -adam olmanın dini- halinde uygulanmaktadır: "Adamlık Dini".

"Adam olmak", Müslüman olmanın, Allah'a inanmanın, güzel ahlaklı olmanın, hatta insan olmanın dışında apayrı bir kavramdır. Allah'ın Kuran'da tarif ettiği tavır ve ahlakın bu dinde kesinlikle yeri yoktur. Zaten adamlık dini, Kuran ahlakının hakkıyla yaşanmadığı ortamlarda doğmakta ve gelişmektedir. Genelde toplumda hayran olunan, özenilen, üstün görülen kişiler adamlık dinini çok iyi öğrenmiş ve bunu bütün kurallarıyla uygulayan kişilerdir.

Burada Kuran'da tavsiye edilen temel ahlak prensiplerini ve adamlık dininin bunlara tamamen ters olan çürük mantığını vurgulamakta yarar vardır. Kuran'da bir insana verilen en önemli bilinç, Allah'a karşı sorumlu olma bilincidir. Buna göre, insan yalnızca Allah'ı razı etmekle yükümlüdür ve başka insanların takdiri ya da beğenisi peşinde koşmamalıdır. Kuran'ı yaşayan mümin; **"Allah, kuluna yeterli değil mi? Seni O'ndan başkalarıyla korkutuyorlar..."** (Zümer Suresi, 36), **"... yol gösterici ve yardımcı olarak Rabbin yeter."** (Furkan Suresi, 31) ayetlerine göre düşünür ve yaşar. Tüm hayatı Rabbimizi hoşnut edebilme amacına yöneliktir. Dinin temeli budur. Kuran'da Hz. İbrahim'den bugüne uzanan hak dinin özelliğinin, tüm hayatın Allah'a adanması olduğu haber verilir. Ayetlerde şöyle buyrulur:

De ki: "Rabbim gerçekten beni doğru yola ilet-ti, dimdik duran bir dine, İbrahim'in hanif (mu-vahhid) dinine. O, müşriklerden değildi." De ki: "Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, dirimim ve ölümüm alemlerin Rabbi olan Allah'ındır." (Enam Suresi, 161-162)

İnsanın hayattaki temel amacının Allah'ın rızası olması, diğer insanlarla olan ilişkilerini de kuşkusuz temelden

değiştirir. Az önce belirttiğimiz gibi, diğer insanlara karşı müstakil bir sorumluk hissi yoktur. Ama Allah, diğer insanlara nasıl davranılması gerektiğini haber vermiştir ve Allah'a karşı duyulan sorumluluk, diğer insanlara karşı da en adaletli, en doğru, en dürüst tutumun gösterilmesini sağlar. Ayetlerde, müminlerin bu yöndeki bakış açısı şöyle tarif edilmektedir:

Adaklarını yerine getirirler ve şerri (kötülüğü) yaygın olan bir günden korkarlar. Kendileri, ona duydukları sevgiye rağmen yemeği, yoksula, yetime ve esire yedirirler. Biz size, ancak Allah'ın yüzü (rızası) için yediriyoruz; sizden ne bir karşılık istiyoruz, ne bir teşekkür. Çünkü biz, asık suratlı, zorlu bir gün nedeniyle Rabbimizden korkuyoruz. (İnsan Suresi, 7-10)

Ayetlerden de anlaşıldığı gibi, müminlerin diğer insanlardan medet umma, onlardan karşılık bekleme gibi bir tavırları yoktur. Bu, mümine çok güçlü ve sağlam bir karakter kazandırır. Mümin her ortamda, herkesin karşısında doğru olanı, yani Allah'ın emirlerini yerine getirir. Ne kimseden minnet bekler ne de kimseden çekinir. Nitekim Allah Kuran'da, müminleri "**kınayıcının kınamasından korkmayanlar**" (Maide Suresi, 54) olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle, müminin olaylar ve insanlar karşısında karakteri ve tavrı hiçbir şekilde değişmez. Ne kendisine verilen bir makam ya da mevkiden dolayı şımarır, ne de içinde bulunduğu zor durumdan dolayı ümitsizliğe kapılır. Kuran'da müminlerin bu sabit ve istikrarlı karakterine sık sık dikkat çekilmekte, büyük bir mülk ya da iktidar ele geçirdiklerindeki tavırlarıyla, zorluk ve yoksulluk içindeki tavırlarının aynı olduğu ayetler-

den anlaşılmaktadır. Çünkü mümin, kendisine isabet eden her türlü nimet (bu mülk, iktidar, makam vs. olabilir) ya da sıkıntının (insanlar tarafından kınanmak, saldırıya uğramak, sürülmek, yoksul kalmak, hapsedilmek vs. olabilir) Allah'tan geldiğinin ve tüm bunların kendisini eğitmek ve denemek için yaratılmış birer "imtihan" olduğunun bilincindedir. Buna karşılık adamlık dini, Allah'ı tanımayan, ya da Hz. Şuayb'ın Kuran'da haber verilen ifadesiyle, **"O'nu arkalarında unutulmuş (önemsiz) bir şey edinmiş"** (Hud Suresi, 92) insanların dinidir. Bu dinde, insanlar birbirlerine karşı sorumlu olduklarını düşünürler. Diğer insanları hoşnut etmek, diğer insanların beğenisini kazanmak, toplumda "statü" edinmek hayatın belki de en önemli amacıdır.

Bundan dolayı da, mümin tavrının tam aksine, adamlık dininin mensupları olaylar ve insanlara göre değişen bir tavır ve karaktere sahip olurlar. Bir başka deyişle, adamlık dini bir "ayar" dinidir. Yerine, zamanına, kişisine, olayına göre tavır, bakış ve ses ayarları gerektirir. Samimiyet ve doğallık bu dinde yeri olmayan kavramlardır. Bu inanca göre toplumda her cinsin, yaşın, olayın adamı içinde bulunduğu duruma, sahip olduğu "statü"ye göre farklı tavırlar göstermelidir. Hepsi kendilerine verilen rolü oynamak zorundadırlar: Kadınsa kadınlığını bilmeli, erkekse erkekliğini... Öğrenciyse öğrenciliğini, memursa memurluğunu bilmelidir! Adamlık dini mensupları, toplum içinde sahip oldukları statüyü kendilerine kimlik edinir ve bu kimliğin gerektirdiği gibi davranırlar. Oysa müminin tek kimliği dinidir ve az önce belirttiğimiz gibi, toplumun kendisine olan bakış açısı, içinde bulunduğu statü, bu kimliği hiç etkilemez. Adamlık dini toplumu

içinde yetişen insana, bu ahlak ve kişilik yapısı otomatik olarak yerleşir ve bu dinin kuralları derhal uygulanmaya başlar. Toplum içinde geçerli olmanın, üstün olmanın yolları buralardan, bu tavır ve davranışlardan geçer.

İlerleyen bölümlerde, adamlık dininin, ait oldukları çevreye, yaş dönemlerine, sosyal ve kültürel durumlarına, cinsiyetlerine göre insanlara empoze ettiği karakter, tavır ve konuşma biçimlerini, ruh ve kişilik yapılarını, psikolojileri inceleyeceğiz. Bunların Kuran'da tarif edilen ideal davranış biçimlerinden, kişilik ve ahlak yapısından ne derece uzak olduğu, Kuran ayetleriyle karşılaştırma yapıldığında açıkça görülmektedir. Bu şekilde, şeytanın batıl dinlerinden biri olan "adamlık dini"nin, İslam'dan uzak bir insana, hayatının her döneminde nasıl hükmettiği açıkça ortaya çıkmaktadır.

ADAMLIK DİNİNDEKİ ORTAK PSİKOLOJİ VE DAVRANIŞ BİÇİMLERİ

Adamlık dininin yaşam felsefesi ve kuralları, Kuran ahlakının tamamen tersi olan bir inanıştan kaynaklanır. Bu inanış kişinin tüm yaşantısına hakim olan, toplumda da gayet doğal ve geçerli görülen bir zihniyettir. Kuran'ın pek çok yerinde kötü ahlak modeli olarak tarif edilen tavır ve hareketler, adamlık dinini yaşayanlar tarafından çoğu zaman meziyet olarak kabul edilir.

Bu din, kuralcılığın hakim olduğu bir hayat tarzıdır. Toplum, büyük kısmı atalarından miras kalmış birtakım kurallara sahiptir. Bu kuralları ise Kuran'da haber verildiği üzere, **"... Gerçekten biz, atalarımızı bir ümmet (din) üzerinde bulduk ve doğrusu biz, onların izlerine uymuş kimseleriz."** (Zuhruf Suresi, 23) diyen inkarıcı toplumlara benzer şekilde, adeta İlahi bir hüküm gibi korumaktadır.

Bu kuralların dışına kolay kolay çıkılmaz. Yemek yeme adabından, yatma vakitlerine, sevgi ve saygı gösterme şekillerinden, arkadaş seçimine, misafir ağırlamaya kadar, hep daha önceden belirlenmiş ve kimin koyduğu belli olmayan kurallara göre yaşanır.

Bu dini tercih eden ve bu dinin adamı olma yolunda ilerleyen her kişi, toplumda kabul gören ortak bir üslubu ve tavır benimsemek zorundadır. Hatta bu tavırların usta-

lıkla icra edilmeleri bir üstünlük ölçüsü olarak kabul edilir.

Tercihler Allah'ın rızasına göre değil, adamlık dininin koyduğu ölçülere göre yapılır. Bu çarpık anlayış, adamlık dinine tabi olanlarda geniş çaplı karakter ve davranış bozukluklarına sebep olmuştur. Aşağıda, bunların en belirgin olanlarını ana başlıklar altında inceleyeceğiz.

I- YAPMACIK TAVIR VE HAREKETLER

Gerçek dindeki samimiyet, doğallık ve içtenlik yerine adamlık dininde, samimiyetten tamamen uzak, her biri özel olarak ayarlanan ve zaman içinde kişinin karakterinin bir parçası haline gelen suni tavır ve davranışlar vardır.

Adamlık dini mensubu, çarpık anlayışının olan bu yapmacık hareket ve mimikleri, samimiyetsiz üslubu ile daha ilk bakışta kendisini belli eder.

Bu yapmacık tavır ve davranışların her biri, mesaj vermek, ilgi çekmek, gösteriş yapmak, menfaat gözetmek, vs. gibi belli amaçlara yönelik olarak sergilenir.

Mesaj Verme

Adamlık dininde, duyguların çoğu zaman konuşma yoluyla değil de, bakış ve tavırlarla ifade edilmesi esastır. Bunun sebebi, kişinin hissettiği birçok duyguyu açıkça belli etmeyi kendisine yedirememesidir. Bu yüzden duygularını ima yollu tavır ve davranışlarla belli eder. Avami lisanda "trip atma" şeklinde ifade edilen bu davranış bozuklukları adamlık dini insanının temel kişilik yapısını oluşturur. Kızma, bozulma, kıskanma, özenme, hayranlık gibi hisler kimi zaman böyle dolaylı şekillerde dışavurulur.

Sinirlenince kapıları çarparak kapatma, kızdığını bel-

li edecek bakışlar atma, hiç cevap vermeden yoluna devam etme, sinirlendiğini belli etmek için ses tonunu mümkün olduğunca kısip tıslayarak konuşma adamlık dini insanının dışavurum tavırlarından bazılarıdır. Genelde açık ve samimi bir üslup yerine ima yollu anlatımlar tercih edilir.

İslam dinindeki asaletin yerine adamlık dininde, küçüklük ve basitlik hakimdir. Arkadaşlar arasındaki tartışmalarda kızıp başını çevirme, susup konuşmama, kapıyı çarparak çıkma, birdenbire arkasını dönüp ortamdan ayrılma, surat asma ve bunu belli bir süre devam ettirme gibi sessiz protesto hareketleri, gülünecek şeylere kasıtlı olarak gülmeme, sorulan sorulara duyduğu halde cevap vermeme ya da ters ve aksi cevaplar vererek karşı tarafı bezdirme gibi basit ve bayağı hareketler, bunlardan birkaçıdır.

Üstünlük Gösterisi ve Aşağılama

Adamlık dininin mensupları, gün içinde sürekli olarak birbirlerine karşı üstünlük elde etmeye çalışır, ellerinden geldiğince karşı tarafı ezmeye uğraşırlar. Çünkü ancak karşı tarafı ezdikleri takdirde yükseleceklerini düşünürler.

Sinirli ve aksi görünme, kafanın çok meşgul olduğu ve kimseye tahammül edemediği izlenimi verme gibi tavırlar, genellikle işyeri sahibi veya üst makamdaki kişiler tarafından kendi altlarında çalışanlara karşı gösterilir. Karşı tarafı adam yerine koymadığını belli eden tavırlar göstermek de adamlık dininde makbul sayılan davranış biçimlerindedir.

Birkaç kişiye karşı konuşurken yalnızca belli kişileri muhatap alarak onlara bakarak konuşmak, belli kişileri adeta o ortamda yok saymak adamlık dininin aşağılama tavırlarındandır. Karşısındaki ile ilgisi olduğunu bildiği bir konuyu sırf onu muhatap almıyor görünmek için ona bakmadan yanındakilere anlatmak da sık sık yapılan hareketlerdendir.

Karşı taraf bir konu anlatırken yüzüne bakmadan elindeki işle uğraşmaya devam edip mümkün olduğunca ilgisizmiş gibi davranmak, sorduğu soruya duyduğu halde cevap vermemek adamlık dininde bir şahsiyet belirtisi olarak görülür ve üstün olabilmenin, bazı şeyleri "aşmış" görünmenin yollarından biri olarak kabul edilir. İlgisiz gibi görünmek, bir aşağılama yöntemi olarak hayatın her safhasında büyük bir itina ile uygulanır. Örneğin selam verilen kişi olmak çok önemlidir. Önce selam verenin karşı taraf olmasına özen gösterilir. Selamı duymazlıktan gelmek de karşı tarafı küçük düşürme metodu olarak kullanılır. Halbuki Kuran'da verilen ahlak ölçüsü çok farklıdır. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

"Bir selamla selamlandığınızda, siz ondan daha güzeliyle selam verin ya da aynıyla karşılık verin..." (Nisa Suresi, 86)

Birtakım yapmacık hareket ve tavırlarla diğer insanlara karşı üstün gelmeye, kendi eksik ve kusurlarını örtmeye çalışmak, ancak Allah ve ahiret inancına tam olarak sahip olmayan kişilerde görülen bir zihniyet bozukluğudur. Allah'ı gereği gibi takdir edemeyen adamlık dini mensupları, yalnızca Allah'a güvenip dayanan ve Allah'tan başka hiçbir şeyden çekinip korkmayan mü-

minlerin aksine sürekli bir korku, güvensizlik, tedirginlik ve şahsiyet bozukluğu içerisinde dirler. Diğer insanlara karşı küçük düşmek, altta kalmak, ezilmek, kaale alınmak gibi endişeler bu kişilerin gündelik hayatlarında önemli bir sorun teşkil eder. Bu yüzden, kendi içlerinde buna karşı bir savunma mekanizması geliştirirler. Bu, onların en önemli zaaflarından birisidir. Genellikle de toplum içinde, bu zaaflarını kapatmak amacıyla "en iyi savunma saldırıdır" mantığı içinde hareket ederler.

İlgi Çekmek

Toplu ortamlarda insanların ilgisini çekebilmek, varlığını hissettirmek, kendini kanıtlamak maksadıyla başvuru yapan yapmacık tavır ve davranışların en belirginlerini şöyle sıralayabiliriz:

Bulunduğu ortama aykırı tavır ve davranışlarla farklı görünmeye, kendine özel bir hava vermeye çalışmak, neşeli samimi bir ortamda ciddi ve ağır takılmak, az konuşmak ya da ciddi, konsantre olunması gereken bir ortamda laubali hareketler yapmak...

Olaylara normalden fazla tepkiler vererek veya aşırı tepkisiz davranarak ilgi çekmeye çalışmak. İçinde fırtınalar koptuğu halde bir olayı son derece olgun karşılamış gibi davranmak.

Ani tavır değişiklikleri göstermek, gülerken birden anlamsız bir şekilde ciddileşmek veya sakinken aniden taşkın hareketler yapmaya başlamak, ani kahkahalar atmak. Normal konuşurken bir anda abartılı bir üsluba geçmek, örneğin ses tonunu yükseltmek ya da aşırı kısık bir sesle konuşmaya başlamak. Bu arada, yüz mimikle-

rinde ve el kol hareketlerinde de aynı şekilde abartılı bir hava estirmek. Değişik duruş ve oturuş tripleri yapmak. Bu suretle dikkat ve ilgiyi üzerinde tutmaya çalışmak.

Birisinden ilgi görene kadar yakınlık göstermemek, daha sonra ilgilenmek, kendisine samimi davranan, yakınlık gösterenlere karşı ilgisiz davranmak, tepeden bakmak, kendisine yüz vermeyen, küçümseyen, ilgi göstermeyenlere yaranmaya, ilgisini çekmeye çalışmak...

Toplu ortamlarda ilgi çekmek için başvurulan yöntemlerden bazılarını da şöyle sıralayabiliriz: "Kendine meşgul havası vermek", "hasta, rahatsız ya da sıkıntılı hal görüntüsü vermek", "kasıtlı hata yapmak, olay çıkarmak", "görmediği bir şeyi görmüş gibi anlatmak"...

Kendisiyle ilgilenilmediği veya kaale alınmadığı ortamlarda dikkat çekmek için ya da herkesten daha farklı ve özel bir ilgi görebilmek amacıyla şahsiyet gösterileri yapmak da bu yöntemlerinden biridir. Bu gösterilerin temeli rol yapmaya dayalıdır. Bazı örnekler vermek gerekirse:

Öyle olmadığı halde, şaşırmış, kızmış, sevinmiş, beğenmiş gibi davranmak, bunları belli eden mimik ve hareketler yapmak. Kaşlarını kaldırmak, kaşlarını çatmak, sert bakmak, imalı bakmak, dudaklarını büzmek, gözlerini kısmak, vs...

Protesto hareketleri yapmak, örneğin, kendi de aynı fikirde olduğu halde bir konuda kasten muhalefet etmek, vs. gibi...

Bilinen bazı özelliklere sahip olduğu halde, bunlardan özellikle bahsetmeyip başkalarının konu açmasını beklemek, bu özelliklerinden bahsedilince de tevazu

yapmak, bu şekilde, kimbilir başka bahsetmediği, bilinmeyen ne üstünlükleri var, ama tevazusundan söylemiyor izlenimi uyandırmak.

Menfaat Gözetmek

Gerçekte hissedilmeyen samimiyetsiz hareket ve davranışlarda bulunmanın sebebi insanlardan elde edilmesi umulan çeşitli menfaatlerdir. Sevmediği fakat çıkarı bulunduğu birine sempatik görünmeye çalışmak, onun dalkavukluğunu yapmak, her fırsatta gözüne girmeye, kendini beğendirmeye çaba göstermek, patronuna, amir veya müdürüne karşı sahte bir sadakat göstermek, şartlar değiştiğinde ise gözünü kırpmadan satmak adamlık dini mensuplarına göre olağan davranışlardandır.

Ayrıca yaranma zihniyetinden dolayı veya korktuğu, çekindiği için doğru bildiğini söyleyememek, bunu da herkese hak verme, demokratlık gibi teviller ile kapamaya çalışmak da yapılan hareketlerdendir.

Gösteriş Yapmak

Bilin ki, dünya hayatı ancak bir oyun, '(eğlence türünden) tutkulu bir oyalama', bir süs, kendi aranızda bir övünme (süresi ve konusu), mal ve çocuklarda bir 'çoğalma-tutkusu'dur. (Hadid Suresi, 20)

Yukarıdaki ayette adamlık dininin önemli bir özelliği olan övünme ve gösteriş yapma konusunun insanlar arasında ne kadar yaygın olduğuna dikkat çekilmektedir. İslam dininde hayatın en büyük amacı Allah'ın rızasını kazanabilmektir, ancak adamlık dininde hayatın en büyük

amacı insanların rızasını kazanabilmektir. Bu nedenle adamlık dininde gösteriş yapmak hayati önem taşır. Çevresi tarafından beğenilen, takdir edilen, hayran olunan, özenilen veya gıpta edilen insan olmak herşeyden daha önemli olur. Bu dinde insanlar çevreleri için giyinir, konuşur, ev döşer, meslek seçer veya kitap okurlar. Tüm yaptıklarında en büyük hedefleri yaptıkları için insanların takdirini toplayabilmektir. Örneğin kitapçıya gidip bir kitap seçerken en merak ettikleri konuya değil, en çok satan kitaba bakarlar. Hangi kitabı okuduklarında daha "havali" ve günün modasına daha uygun olacağını düşünürler. Çünkü burada kitap okumanın amacı görgü, bilgi veya kişiliğini geliştirmek değil, çevresine karşı anlatacak bir şeyler bulabilmektir.

Birçok insan çocuğunu yetiştirirken onun sabırlı, hoşgörülü, imanlı, merhametli veya cömert bir insan olması için uğraşmaktan ziyade, çevresi tarafından makbul görülen özelliklere sahip olması için gayret eder. Örneğin en prestijli okula sokabilmek için uğraşırlar, yeteneği olmadığı halde piyano dersi aldırırlar, sırf arkadaşlarına gösteriş yapabilmek için kendilerine anne yerine "mami" vs. gibi Türkçede kullanılmayan ifadelerle hitap etmesini isterler, kibirli bir çocuk olarak yetiştirmenin makbul görüleceğine inanırlar. Çünkü adamlık dininde çocuk çok önemli bir "gösteriş" konusudur.

Çocuğun iyi bir kolejde okuması, birkaç yabancı dil bilmesi, güzel olması, iyi giyinmesi, arkadaşlarının arasında popüler olması veya yetenekli olması anne ve babanın çevredeki itibarı açısından birinci dereceden önemlidir. Nitekim adamlık dini sohbetlerinde anne ve baba-

lar çocuklarının ne kadar tevazulu, ne kadar şefkatli veya ne kadar yumuşak başlı olduklarını değil, insanların gıpta edecekleri bu tip özelliklerini anlatmayı tercih ederler. Bu nedenle de çocuklarının ahlakıyla değil, görüntüsü ile ilgilenirler.

Hava atma konularından bir diğeri "gösterişli ev" sahibi olmaktır. İnsanlar ev seçerken kendi rahatlıklarından ziyade, çevrelerinin bakış açısına önem verirler. Hangi muhitte ve kaç katlı olmasının, nasıl bir manzara görmesinin, kaç metre kare olmasının kendilerini daha itibarlı yapacağına bakarlar. Evin içini de tümüyle çevrelerinin bakış açısına göre döşerler. Başka bir renkten hoşlansalar bile moda olan rengi seçerler, koltuklar son derece rahatsız olmasına rağmen sırf pahalı ve gösterişli diye satın alırlar, hiç beğenmedikleri bir döşeyiş şekline sadece ünlü bir mimara yaptıklarını söyleyebilmek için katlanmak zorunda kalırlar. Büyük vakitleri bu evin içinde geçtiği halde, sırf bu kadar para verdikleri salon eskiyip de gösterişleri bozulmasın diye misafir gelmesi haricinde salona adımlarını bile atmazlar. Mobilyaların üzerlerini örtülerle veya naylonlarla kaplayıp kendileri içeride küçük bir odada otururlar. Yani evin yarısını gösterişe, diğer yarısını da yaşamaya ayırırlar.

Övünmek insanlar için öylesine büyük bir tutkudur ki, en yakın gördükleri kişilere bile mutlaka "gösteriş yapmak" isterler. Bunu en iyi yapabilecekleri yerlerden birisi davetlerdir. Gelen kişileri görmek istedikleri için değil, sadece onlara "hava atabilmek" için büyük davetler verirler. Davetin her detayı bu amaca uygun olarak hazırlanır. Yemekler bile lezzetlerine göre değil zengin

gösterme niteliklerine göre seçilirler. Burada amaç misafirlerin bu yemekten lezzet alması değil, bu yemeğe harcanan paraya gıpta etmesidir. Böyle bir toplantıda herkes birbirinin kıyafetine, ayakkabısına, çantasının markasına, mobilyalara, takılan mücevherlere veya kullanılan parfümlere bakar.

Davete katılanların tüm konuşmaları bir çeşit "gösteriş yarışı"nı andırır. Konuşmalarda herkes bir konuda kendini ispat etmek ister. Kadınlar yurt dışı seyahatlerinden, gittikleri bir ülkenin güzelliğinden, hizmetçi bulmanın zorluklarından, terzilerinden, aldıkları marka kıyafetlerden, berberlerinden, kuyumculara sipariş ettikleri mücevherlerden bahsederek kendilerini ispat etmeye ve diğer kadınları ezmeye çalışırlar.

Erkekler iş sahasında kazandıkları başarılarla, çevrelerinin geniş olmasıyla, ekonomi ve siyasi konulardaki yorumları ya da sanki konuya çok hakim bir insan edasıyla yaptıkları önerilerle ön plana çıkmaya çalışırlar. Dolayısıyla bu tip adamlık dini sohbetlerinde samimiyet, sıcaklık, dostluk oluşması imkansızdır.

Nitekim bu tip davetliler toplantıyı terk ettikten sonra mutlaka geride kalanların kritiğini yaparak geceyi noktalarlar. Konuştukları kişilerin samimiyetsizliğinden, gösteriş yapmaya çalıştıklarından, ne kadar sıkıldıklarından, ev sahiplerinin görgüsüzlüğünden, evin dekorasyonunun kötülüğünden, yemeklerin lezzetsizliğinden bahsederler. Böylece adamlık dininin hakim olduğu bu tip toplantıları son derece bıkkın, sıkılmış ve canları yanmış bir şekilde terk ederler.

Bilmişlik ve Ukalalık

Kuran'da kastedildiği şekilde bir imana sahip olmadığı için akli kıt olan adamlık dini insanının buna rağmen kendini herkesten daha akıllı görmesi de oldukça ilginç bir tezattır. Adamlık dini insanı herkese her konuda fikir verecek bir akla sahip olduğu kanaatindedir. Sağdan soldan duyduğu yarım yamalak, kulaktan dolma bilgileri, başına gelen olaylardan kendince çıkardığı ilkel sonuçlarla sentezleyip büyük bir hayat tecrübesi edindiğini sanır. Herkese her fırsatta bu tecrübeyi ispatlamaya çalışır. Burada akıl, zeka, ahlak ve kültür gibi özellikler ikinci derecede kalır. En büyük prim yapan unsurlardan biri de, yaş faktörüdür. Bu sözde üstünlük; "sen gelirken biz gidiyorduk", "ben senin küçüklüğünü bilirim" gibi ifadelerle vurgulanır.

Fikir öne sürdüğü, bilmişlik yaptığı herhangi bir konuda haksız olduğu anlaşılrsa bile, haksızlığını kabullendiği çok nadir rastlanan bir durumdur. Yanılmak, hata yapmak, haksızlığının ortaya çıkması adamlık dini insanının hiç işine gelmez. Çünkü zaten asıl önemli olan bir sonuçta varılması, doğruların, gerçeklerin ortaya çıkması değil, kendi komplekslerinin tatmin bulmasıdır.

Bu tür bir ortamda yetişen çocuklarda da, daha küçük yaşlardan benzer özellikler yerleşmeye başlar. Örneğin kültürlü, entelektüel, varlıklı, fakat İslam'dan uzak bir yapıya sahip bir ailenin çocuğu çoğunlukla bilmiş, ukala, insanları küçük gören, kendini her konuda haklı ve yeterli sanan bir kişilik edinir. Küçüklükten "büyümüş de küçülmüş" bir görünümü olan çocuk, İslami eğitim almadığı takdirde bu yapıyı hayatının her döneminde üzerinde taşır.

Dengesiz Davranmak

Adamlık dininde insanların dengesiz yönlerinin olması son derece ilgi çekici ve makbul görülür. Bu nedenle birçok insan aslında son derece normal bir kişiliğe sahip olmasına rağmen özellikle "dengesiz" tavırlarda bulunur. Çünkü bu, çevresindeki insanlar arasında itibar elde etmesine ve takdir toplamasına sebep olacaktır.

Adamlık dininin bu çarpık zihniyeti nedeniyle canını tehlikeye atanlar dahi görülebilir. Özellikle gençler arkadaşlarına hava atmak ve insanların hayranlığını kazanmak maksadıyla, akılsızca cesaret gösterileri yapılırlar. Örneğin arabayla sürat yaparlar. Çok tehlikeli olabilecek bir virajda öndeki arabayı sollamaya kalkarlar. Özellikle karşıdan gelen aracın üzerine sürüp son anda kenara çekilirler. Hem kendi hayatlarını hem de arabadakilerin hayatını hiçe sayarak kendilerine "delilik derecesinde cesur, ölümden bile korkmuyor" dedirtmek isterler. Halbuki bir insan aslında ölümden korkmadığından değil, adamlık dininin etkisine kapıldığından dolayı bu tip bir tavır içine girer. Ancak unutulmamalıdır ki, delice sürat yaparak sözde bir cesaret gösterisi sergileyen bir genç tam o anda bir kaza yaparsa, yüzündeki bütün o çılgınlık giderek yerini çok ciddi ve korku dolu bir ifadeye bırakır. Yardım istemeye ve ölmek için dua etmeye başlar. O anda adamlık dini tümüyle etkisini yitirir ve yerini Allah korkusu alır.

Dengesiz görünmenin başka bir yöntemi, korkulan, çekinilen dolayısıyla da takdir edilen insan olabilmek için, zaman zaman öfkesine hakim olamıyormuş taklidi yapmaktır. Bir konuya sinirlendiğinde yumruğunu sıkı-

rak duvara vurmak, cama yumruk atarak elini kanatmak, yüzünü elleriyle kapayarak bir süre sakinleşmeyi beklemek, hemen içki içmeye başlamak sadece adamlık dininin gereği olarak yapılır. Hatta çoğu kişi "benim piskopat bir yönüm vardır" ya da "karanlık bir yönüm vardır ama her zaman ortaya çıkmaz" gibi açıklamalarla kendisini yarı deli gibi göstererek insanların arasında itibar kazanmaya çalışır.

İnsanın hayatını tehlikeye atan birtakım sporlar da sadece bu imajı verebilmek için yapılır. Çoğu kişi sakatlanmaktan, bedenen zarar görmekten veya ölmekten korktuğu halde sırf çevresine hava atabilmek için bu sporlara yönelir. Bu yönüyle adamlık dini normal akla sahip olan insanları da anormal hareket etmeye ve hasta bir kişilik geliştirmeye zorlamış olur.

Beceriksizlik Taklidi

Adamlık dininde, zengin insanların beceriksiz olması gerektiğine dair bir inanç vardır. Bu inancın mantığı şu düşünceye dayanır: Zengin olan insanlar yanlarında fiziksel olarak güç sarf edecekleri işleri yaptırarak ücretli çalışanlar bulundurlar. Örneğin yemeklerini kendileri yapmaz, aşçı tutarlar. Evlerini kendileri temizlemez, hizmetçi edinirler. Kıyafetleri söküldüğünde kendileri dikmezler, bir eşya kırıldığında onu yerden toparlamak için gayret sarf etmezler, bir yere gidilmesi gerektiğinde adresi şoföre verir, yolu bulmasını ondan beklerler, alışverişe kendileri çıkmaz eve getirtirirler, rahatsızlıklarında eve özel doktor getirtir, hastane prosedürlerinin neler olduğunu bilmezler. Araba bozulsa, lastik patlasa, her-

hangi bir eşyaya zarar gelse bunları telafi etmesi için mutlaka yanlarında çalıştırdıkları kişiyi görevlendirirler. Tüm bunlar servet sahibi insanlara mahsus bir hayat şeklidir. Bu nedenle başkalarının desteğiyle yaşamaya alışmış olan bu insanlar, el becerilerini geliştirme gereği duymazlar.

İşte bu zihniyet, kendisini zengin gibi gösterip hava atmak isteyen birçok insanın aslında son derece becerikli olmasına rağmen "beceriksizlik taklidi" yapmasına sebep olur. Bu nedenle özellikle kadınlar arasında "el becerisi gelişmemiş, hiçbir şeyden anlamayan insan" havası vermek oldukça yaygındır. Örneğin bir genç kızın aslında bildiği halde arkadaşlarının yanında "ben çay yapmasını bilmem, ben yemek yapmaktan hiç anlamam, hayatım boyunca mutfağa girip bir şey yaptığımı hatırlamam, ben hiç iyi dikiş dikemem, bugüne kadar elimi iğne ipliğe sürmedim" gibi sözler söylemelerinin altında yatan düşünce budur. Bu şekilde her işini başkasına yaptırma olanağı olan zengin bir insan görünümü vermeye çalışırlar.

Beğenmemek

Bir insan bir eşyayı neden beğenmez ve değersiz görür? Çünkü daha iyisine sahiptir. Örneğin sarayda oturan bir insan bir apartman dairesini beğenmeyebilir ve dekorasyon şeklini eleştirebilir. Ancak gecekonduda oturan bir insan için güzel bir apartman dairesi büyük bir saray hükmündedir. Çünkü kendisi çok daha kötü koşullarda yaşamaktadır.

Bir insan diğer bir insanın aklını neden beğenmez?

Çünkü kendisinin daha akıllı olduğuna inanıyordu. Bir insan diğer birinin fikrini neden beğenmez? Çünkü kendisinin daha iyi fikirleri vardır. Bir insan karşısındakinin yaptığı işi neden beğenmez? Çünkü kendisi daha iyi yapabilecek bir beceriye sahip olduğunu düşünüyordu. Dolayısıyla bir şeyi beğenmemek, genellikle o şeyin daha iyisine sahip olmak anlamına gelir.

Bu nedenle çevrelerine herşeyin en mükemmeline sahip insan havası vermek isteyenler, gördükleri hiçbir şeyi beğenmezler. Hatta beğenseler bile bunu belli etmez, bir kusur bularak mutlaka eleştirmek isterler. Örneğin arkadaşlarıyla birlikte lüks bir restorana giden bir kişi, hayatı boyunca böyle lüks bir restorana gitmemiş olsa bile, yine de buranın yemeklerinde veya dekorasyonunda ya da garsonların tavırlarında bir kusur bulmaya çalışır. "Bence yemekleri pek iyi değildi, manzarası çok kötüydü, ne biçim döşenmiş insan daralıyor" gibi eleştiriler getirerek, bundan çok daha iyi yerler gördüm havası vermeye çalışır.

Genç kızlar kendilerinden daha güzel bir kız gördüklerinde mutlaka bu kişide bir kusur bularak kendi üstünlüklerini vurgulamak isterler. Örneğin saçlarının güzelliğine güvenen bir genç kız, kendisinden daha güzel birini gördüğünde "saçları ne biçim, saç modeli hiç yakışmamış veya saçları biraz seyrek galiba" gibi eleştirilerle aslında kendisinin daha üstün olduğunu vurgulamaya çalışır. Boyu uzun olan bir genç kız, kendisinden biraz daha kısa boylu ama daha güzel birini gördüğünde hemen "boydan kaybetmiş, bacakları kısa" gibi sözlerle bu kişiyi kendince küçük düşürmeye çalışır.

Adamlık dininin bu hatalı anlayışından dolayı kimse- nin kendisinden daha üstün gördüğü, daha akıllı, daha güzel, daha yetenekli bulduğu bir insanın özelliklerini övücü şekilde dile getirdiğine rastlayamazsınız. Örneğin bir köşe yazarının kendi yaşıtı olan bir başka yazarı öv- düğünü, kendisinden daha akıllı bulduğunu veya tespitle- rinin, üslubunun kendisinden daha isabetli olduğunu açıklayan bir yazısını görmeniz pek mümkün olmaz. Bir sanatçının kendi seviyesinde gördüğü bir başka sanatçıyı takdir etmesi, daha güzel ve yetenekli olduğunu söyle- mesi çok nadirdir. Ancak genellikle bu insanların birbiri- neri kıyasıya eleştirdiklerine rastlayabilirsiniz. Örneğin bir psikolog diğerinin yöntemini beğenmez, bir diyet uz- manı diğer diyet uzmanlarının izlediği yöntemi eleştirir, bir televizyon sunucusu diğer sunuculara mutlaka bir kusur bulur. Bunun nedeni kendi yeteneklerini, akılları- nı veya konumlarını üstün gösterme çabasıdır.

2- KONUŞMA BOZUKLUKLARI

Konuşma, insanların fikir, düşünce ve duygularını, is- tek ve arzularını dış dünyaya aktarmalarına, birbirleri arasında geniş çaplı iletişim kurmalarına yardımcı olur. Oysa adamlık dininde konuşma, bu temel amaçlarının dışına taşarak adamlık dini insanının çarpık psikolojisinin bir dışa vurum aracı haline gelmiştir. Adamlık dini insa- nının bütün kompleksleri, kişilik bozuklukları, psikolojik problemleri, ruhsal sapmaları konuşması sırasında orta- ya dökülür.

Büyük bir çoğunluk kendisini dışarıya karşı olduğun- dan farklı ve üstün gösterme sevdasındadır. Bu gösteriş

de, tavır ve davranışlarla olduğu gibi büyük ölçüde konuşma yoluyla gerçekleştirilir.

Bu bölümde adamlık dini fertlerinin konuşmalarını, üslup, içerik, tavır, mimik ve diğer özellikleri açısından ele alacağız.

Yapmacık ve Samimiyetsiz Konuşmalar

Adamlık dini bir "kalıplar" dinidir. İnsan bu kalıpları benimsediği ve uyguladığı müddetçe toplum içinde benimsenir ve rağbet görür. İnsan ilişkilerinde çok önemli bir yer tutan konuşmanın da bu dinde kendine özgü sayısız kalıpları vardır. Adamlık dininde konuşmalar ortam ve duruma göre bu kalıplardan uygun olanlarının seçilip ardı ardına getirilmesiyle oluşur. Kişinin sarf ettiği sözleri gerçekten hissedip hissetmediği hiç önemli değildir. Adamlık dini insanı, hissettikleri dışı vurduklarından farklı olduğu için -diğer bir deyimle içi dışı bir olmadığı için- bir anlamda "iki yüzlü"lüğün tarifi içine girer. Normal bir insan için ikiyüzlülük her ne kadar utanılacak bir durum olsa da adamlık dinini yaşayan utanılacak bir duruma düştüğünün farkında değildir.

Kişi adamlık dininde, nefret ettiği halde seviyor görünmeyi, sevdiği halde ilgisiz görünmeyi, umursamadığı halde saygı göstermeyi, üzülmediği halde üzülmüş gibi, sevinmediği halde sevinmiş gibi davranmayı, içinden gelmediği halde gülüp kahkaha atmaya ya da ağlamaya, hiç etkilenmediği halde çok şaşırılmış görünmeyi öğrenir. Şartların gerektirdiğine göre de bu öğrendiklerini uygular.

Karşısındakiler de aynı yapıya sahip oldukları için yapmacıklık ve samimiyetsizliği yadırgamaz, doğal karşı-

larlar. Sıra kendilerine geldiğinde de aynı sahte ve suni karakter yapısını sergilemekten kaçınmazlar.

Samimiyetsiz konuşma çeşitlerinden bazı örnekleri şöyle sıralayabiliriz:

Olayları anlatırken daha fazla ilgi çekebilmek için abartılı bir üslup kullanmak. Basit bir şeyi önemliymiş, önemli bir şeyi de basitmiş gibi anlatmak. Konuşurken, Türkçe karşılıkları olsa bile, yabancı kelimeler kullanarak yabancı dil bildiğini belli etmek...

Bilmediği bir konu anlatılırken belli etmeyip biliyormuş gibi davranmak, o konu hakkında duyduğu bir şeyi ekleyip sanki bütün konuya hakimmiş havası vermek. Anlatılanlardan etkilenmediği halde yapmacık abartılı tepkiler vermek ve hissetmediği halde hayret, beğeni, kınama, üzülme, onaylama, destekleme sözleri sarf etmek. Örneğin "çok büyük geçmiş olsun", "pes doğrusu", "ay inanmıyorum", "şok olduk", "vallahi bravo", "sonuna kadar yanındayım", "en doğrusunu yapmışsın" gibi...

Elbette bunların hiçbirisi samimi olarak hissedildiği için söylenmez. Karşı taraf da bu lafların yapmacıklığından haberdardır. Ancak önemli olan bu kalıpların yerli yerinde ustaca kullanılmasıdır. Gerisine aldırış edilmez. Samimiyetsizlik ve ikiyüzlülük adamlık dininde öyle doğal bir hal almıştır, öyle benimsenmiştir ki, kazara bir derece açık sözlü, içi dışı bir, samimi görünen birisine rastlansa onun bu özelliğinden hayretle karışık bir takdirle bahsedilir.

İnsan samimiyetsizliğinde başarılı olduğu ölçüde toplum içinde başarılı olur. Toplumda insanların hayranlık duyacağı mevkilere ulaşmış pek çok insana dikkat edildi-

ğinde, bu kuralları uygulamada son derece usta oldukları görülecektir.

Erkeklerde iş hayatında, mesleki kariyerde bir yükselme aracı olan samimiyetsiz konuşmalar kadınlarda eş, dost, arkadaşlar arasında bir övünme vesilesi olarak kullanılır. Kocanın makam-mevkisi, zenginliği, çocuklarının okul durumları, tatilde gidilen yerler, sosyal ilişkiler ve faaliyetler bire bin katılarak anlatılır.

Yapmacık konuşma çeşitlerine örnek olarak aşağıdakileri de sayabiliriz:

Karşı tarafın esprilerine, ayıp olmasın diye veya ondan çekindiği ya da ona yaranmak için zoraki gülmek, içinden gelmediği halde yapmacık kahkahalar atmak. Sınırlenince abartılı kibar bir üsluba geçip sınırlendiğini ses tonuyla belli etmek.

Boş ve Amaçsız Konuşmalar

Adamlık dininin konuşmalarındaki en belirgin özellik konuşmaların boş ve amaçsız olmasıdır. Halkın % 90'dan fazla bir kesiminde, "laf olsun diye, konuşmak olsun diye konuşmak" adeta istemsiz bir davranış haline gelmiştir. Sonuca götürmeyecek, kalıplaşmış beylik konular bu boş konuşmaların temelini teşkil eder. Bu tür konuşmaların konu içeriği çok geniştir. Halk arasında, avami lisanla, "geyik muhabbeti" olarak da tanımlanan bu konuşmalar adamlık dini insanının gündelik yaşamında önemli bir yer işgal eder. Konuşmaların fazla değişmeyen klasik açılışları vardır: "Dünyanın hiçbir yerinde yok...", "Avrupalı bunu yapmaz...", "24 saatte..." diye başlayan konuşmalar, "beni başa getirecekler...", "seneye bu yollar bu

trafiği kaldırmaz...", "biz adam olmayız...", "onların hepsi benim yanımda yetiştii...", "Amerikalı bilim adamları...", "Japonlar bunu yapmışlar..." şeklindeki konuşmalar uzar, genişler, konudan konuya atlanır.

Bilinen veya bilinmeyen her türlü konuda fikir beyan etmeye yönelik konuşmalar da en çok rağbet görenlerdendir. Hiçbir sonuca bağlanamayan, bağlansa da hiçbir fayda getirmeyen bu tip konuşmalar genelde karşı tarafa fikir, düşünce, yorum sahibi olduğunu hissettirme kompleksinden kaynaklanır.

Çözumsuz ve Hikmetsiz Konuşmalar

Adamlık dininde gerçekten konuşulup halledilmesi gereken konular bile karmaşa ve çözümsüzlüğe sürüklenir. Çok kısa sürede çözülebilecek meseleler saatlerce uzatılır. Konuşmalar karşılıklı iddialaşma, inatlaşma ve kişilik gösterisine dönüşür. İş toplantıları, arkadaş toplantıları, apartman toplantıları hep bu tür görüntülere sahne olur. Hikmetsizlik, konuşmaların her anına işler. Konuları özlü, hikmetli, akılcı bir biçimde dile getirmek mümkün değildir. Çünkü hikmet ancak, Allah'ın dileyip seçtiği kullarına verdiği bir üstünlüktür. Bu konudan bir Kuran ayetinde şöyle bahsedilir:

Kime dilerse hikmeti ona verir; şüphesiz kendisine hikmet verilene büyük bir hayır da verilmiştir. Temiz akıl sahiplerinden başkası öğüt alıp-düşünmez. (Bakara Suresi, 269)

Akıldan mahrum olduğu gibi aklın bir yansıması olan hikmetten de mahrum olan adamlık dini insanı, birkaç

cümlede anlatılabilecek bir konuyu dakikalarca uzatıp "tadını çıkartır". Televizyonlardaki açık oturumlarda çok kısa sürede çözülebilecek meselelerin saatlerce tartışması yapılır, ama hiçbir sonuca varılmaz. Bu programların amacı ve yapılan konuşmaların özü Kuran'da şöyle tarif edilir:

İnsanlardan öyleleri vardır ki, bilgisizce Allah'ın yolundan saptırmak ve onu bir eğlence konusu edinmek için sözün 'boş ve amaçsız olanını' satın alırlar. İşte onlar için aşağılatıcı bir azap vardır. (Lokman Suresi, 6)

Adamlık dininde kişi lafı lastiklendirip bir türlü konunun özüne inemez. Çok konuştuğu halde birşey anlatamaz. Gereksiz girişler, anlamsız bağlantılarla çok basit bir konuyu bile içinden çıkılmaz bir hale sokar. Konuşmalarının arasına mutlaka kendine dikkat çekmeye, fikir ve düşüncelerini önemli göstermeye ya da bilgi ve kültürünü ispatlamaya yönelik imalı sözler katmaya çalışır. En hayati konularda bile kendi şahsının öne çıkması birinci planda, konuşulan konu ikinci plandadır. **"Bilin ki, dünya hayatı ancak bir oyun, '(eğlence türünden) tutkulu bir oyalama', bir süs, kendi aranızda bir övünme (süresi ve konusu), mal ve çocuklarda bir 'çoğalma-tutkusu'dur..."** (Hadid Suresi, 20) ayeti adamlık dininin konuşmalarında da çok yoğun olarak kendini gösterir.

Bunlara, hep bir ağızdan konuşmak, karşısındakinin sözünü kesmek, konuyu yarıda kesip kendince önemli gördüğü başka bir konu açmak, yerli yersiz, bilip bilmediği her konuya karışmak gibi hareketleri de ekleyebiliriz.

Düşüncesiz Konuşmalar

Adamlık dininin konuşmalarında düşüncesizlik sık sık kendini gösterir. Anlattığı konu ya da kullandığı üslup karşı tarafın ilgisini çekmediği halde bunu fark edemeyip aynı tempoda anlatmaya devam etmek, daha önce anlattığı şeyleri unutup tekrar tekrar anlatmak, herkesin bildiği şeyleri çok orijinal bir konu anlatıyor edasıyla anlatmak, bir kişinin vakti yokken boş lafa tutmak adamlık dinine has düşüncesizliğin en belirgin örneklerindedir. Bütün bunların yanı sıra, yapılan yersiz ve kötü espriler konuşmaların daha da çekilmez bir hale gelmesine sebep olur.

Patavatsızlık, düşüncesiz konuşma türlerinin en ileri safhasıdır. Yanlış anlaşılmaya müsait sözler sarf etmek, lafın ucunun nereye varacağını hesaplayamamak, konuşurken çeşitli potlar kırmak bu sınıfa girer. Kasıtlı bir aşağılama ya da alay etme amacı olmadığı halde bilinçsizce sarf edilen sözlerle insanları rencide etmek adamlık dini insanına mahsus bir davranıştır.

Toplu ortamlarda, orada bulunan kimselerin çeşitli maddi veya fiziksel kusur, eksiklik ya da özürlerini dikkate almadan, gerek de olmadığı halde, bu konuları gündeme getirmek o kişiler için taciz edici olabilir. Örneğin saçları dökük ya da boyu kısa veya maddi durumu kötü olan bir insanın yanında bu özellikleriyle ilgili yersiz konular açmayı, küçük düşürücü espriler yapmayı adamlık dinine özgü düşüncesizlikler arasında sayabiliriz.

Saygısız ve Alaycı Konuşmalar

Konu ne olursa olsun iddiacı ve tartışmacı bir üslup takınmak adamlık dininin özelliklerindedir. Bunun yanı

sıra ses tonunu yükselterek baskın çıkmaya çalışmak özellikle karşı tarafa kendi fikrini kabul ettirmenin bir gereği olarak kullanılır.

Kendisiyle aynı ortamda bulunan kişileri muhatap kabul etmeyip, onlar hakkında, "bu", "şunlar" gibi terimler kullanmak, karşısındakinin yüzüne bakmadan konuşmak, espriyle bozmak, laf sokmak da adamlık dininde karşı tarafı aşağılama metodlarındanır.

Duyduğu halde kendine ağır bir hava vermek için sorulan sorulara cevap vermemek, duymazdan gelmek kullanılan başka bir yoldur. Bunların yanı sıra duyduğu bir şeyi kasten tekrarlatmak, anladığı halde anlamazdan gelmek, karşı taraf bir şey anlatırken onu kaale almadığını ve dinlemediğini belli edecek şekilde başkasıyla farklı bir konu konuşmaya başlamak saygısız ve alaycı konuşmanın diğer örneklerindedir.

Karşısındakinin anlattığı konuyla ilgilenmediğini, küçümsediğini belli eden alaycı ifadeler kullanmak "tabi tabi haklısın", "aynen devam et" gibi... kelimeler kullanmak, ayrıca otoriter üslup takınarak "bakayım"lı konuşmak ("ver bakayım", "gel bakayım" gibi...) bu konuyla ilgili diğer örneklerdir.

Telefon Konuşmaları

Telefonda konuşurken, normal zamanda kullandığı ses tonu ve üsluptan farklı bir ses tonu ve üslup kullanmak yine adamlık dini özelliklerindedir. "Alo" kelimesini bulunduğu yerdeki statüsüne göre, farklı samimiyetsiz şekillerde telaffuz etmek, örneğin patron ve müdür konumundaysa sesini özellikle kalın ve tok bir tona getirip

ağır ve ekstra ciddi bir üslupla telefonu açmak gibi.

Adamlık dininde telefonla konuşurken görülebilen diğer hareketler de şöyle sıralanabilir: Karşılıklı konuşmalarda rahat söyleyemeyeceği şeyleri telefonda cesaretle bulup söylemek, çıkarı olan birisinden telefon beklerken telefonun başından ayrılmadığı halde telefon çalınca hemen açmamak, uzun bir süre çaldıktan sonra cevap vermek...

Karşı tarafla konuşurken etrafındakilere kaş göz işaretleriyle mesaj vermek. Kendini tanıtmak ve vedalaşma sırasında yapmacık samimiyet kalıpları kullanmak, sinirlendiğini belli etmek için ahizeyi vurarak kapatmak, konuşurken karşı tarafa samimiyetsiz iltifatlar yapıp telefonu kapattıktan sonra karşı taraf hakkında olumsuz veya alaycı konuşmak gibi davranışlar da adamlık dinine has hareketlerdir.

Arkadan Çekiştirme ve Dedikodu

Kalem Suresi'nin 10.-15. ayetlerinde, adamlık dini mensuplarının gösterdiği basit ve aşağı tavırlar birbirini ardına tarif edilir. Bu konu ile ilgili olarak bildirilen ayetler şöyledir:

Şunların hiçbirine itaat etme: Yemin edip duran, aşağılık. Alabildiğine ayıplayıp kötüleyen, söz getirip götür. Hayrı engelleyip sürdüren, saldırgan, olabildiğince günahkar. Zorba, saygısız, sonra da kulağı kesik. (Kalem Suresi, 10-13)

Ayetlerin ilk başında söylenen "alabildiğine ayıplayıp kötüleme", adamlık dininde çok rastlanan, arkadan çekiştirme ve dedikodu tavırlarını da içerir. Bu dinin men-

supları içinde, insanların yüzüne karşı iyi davranan, sonra da arkasından çekiştiren insan modeli son derece yaygındır. Hiç kimse birbirinin eksik ve hatalı yönleriyle, düzeltmek kastıyla ilgilenmez. Zaten, başkalarının hatalarını düzeltmek de pek arzu edilmez, aksi takdirde bir eğlence konusu eksilecektir. Kişinin herhangi bir hatası, ancak bir alay ya da dedikodu konusu olarak gündeme gelir.

Adamlık dininde adeta bir eğlence ve oyalanma konusu haline gelen dedikodu, sosyal yaşamda önemli bir yer işgal eder. Toplumda bu kötü huyu eleştirme ve reddetme yerine teşvik edici bir mekanizma işletilir. Oysa Kuran'da bu konuda verilen hüküm şudur:

Ey iman edenler zandan çokça kaçınınız; çünkü zannın bir kısmı günahtır. Tecessüs etmeyin (birbirinizin gizli yönünü araştırmayın). Kiminizde kiminizin gıybetini yapıp arkadan çekiştirmesin Sizden biriniz ölü kardeşinin etini yemeyi sever mi?.. (Hucurat Suresi, 12)

3- ALAYCILIK

Samimiyetsizliğin yanı sıra alaycılık da adamlık dini insanların ortak davranış bozukluklarından. Kuran'da açıkça yasaklanan alaycılığın, ne derece çekinilmesi gereken bir davranış olduğunu aşağıdaki ayetin kesin ifadesinden anlayabiliriz:

Arkadan çekiştirip duran ve kaş göz işaretiyle alay eden her kişinin vay haline... (Hümeze Suresi, 1)

Buna karşın adamlık dininde, kişinin fırsat bulduğunda hiç çekinmeden bir başkasıyla alay etmesini ve onu küçük düşürmesini engelleyen hiçbir kural yoktur. Tam tersine alay eden kişinin safında olmak herkes için daha cazip bir durumdur. Alaycı ve küçük düşürücü tavırlara şu örnekleri verebiliriz:

Bir topluluk içinde samimi olduğu kişilerle kaş göz işareti yaparak diğer bazı kişileri alaya almak, topluluk içinde insanları aşağılamak kastıyla onların hatalarını, eksiklerini, kusurlarını gündeme getirmek ve bunları alay konusu yapmak, kişinin fiziksel özellikleriyle alay etmek, karşı tarafın eksik ya da vasat özelliklerini, o şahsı bu özelliklerin zıttıyla överek alay konusu yapmak. Örneğin "bu aslında çok yakışıklı, çok zeki, çok zengindir" demek gibi...

Ayrıca şaka ve esprilerle veya kötü lakaplar ve sıfatlar takmak suretiyle insanları küçük düşürmek, bakış ve mimiklerle insanları küçümsemek ve aşağılamak, karşısındakinin küçük düşürücü şekilde taklidini yapmak, üslup, ses tonu ve seçilen kelimelerle karşı tarafı ezmeye çalışarak kendi üstünlüğünü ortaya koymak, birisi bir şey anlatırken onun eksikliğini ima ederek başkasıyla gülüşmek, duyamayacağı bir şekilde onun hakkında fısıldaşmak gibi hareketler adamlık dininde sık sık görülür. Bunların yanı sıra ortamda hata veya sakarlık yapan birisiyle toplu olarak dalga geçmek, eğlence konusu edinmek için saflığı ya da iyi niyetiyle tanınan bir kişiyle özellikle uğraşip onun her hareketinden, her sözünden alay edilecek bir şeyler çıkarmak, sevmediği, ezmek istediği bir kimseyi bilhassa kalabalık ortamları kollayarak küçük düşürmek de adamlık dininin özelliklerindedir.

Oysa alaycılık, aşağılama, lakap takma gibi davranışlar Kuran'da şiddetle kınanmış ve yasaklanmıştır:

Ey iman edenler, bir kavim (bir başka) kavimle alay etmesin, belki kendilerinden daha hayırlıdırlar; kadınlar da kadınlarla (alay etmesin), belki kendilerinden daha hayırlıdırlar. Kendi nefislerinizi (kendi kendinizi) yadırgayıp-küçük düşürmeyin ve birbirinizi 'olmadık-kötü lakaplarla' çağırmayın. İmandan sonra fasıklık ne kötü bir isimdir. Kim tevbe etmezse, işte onlar, zalim olanların ta kendileridir. (Hucurat Suresi, 11)

4- UMURSAMAZLIK

Adamlık dininin en temel esaslarından biri umursamaz görünümdür. Çünkü bu batıl dinde umursamazlık; akıl, yetenek ve şahsiyet üstünlüğünü vurgulama yöntemi olarak kullanılır. Çok özel, önemli ve herkesten daha üstün bir şahsiyete sahip insan izlenimi vermenin yolunun, "umursuzluk" olduğuna inanılır. Bu nedenle özellikle gençler arasında umursuz tavırlar çok yaygındır.

Bir lisenin en popüler kızlarını veya erkeklerini düşünün. Genellikle bu kişilerde alçakgönüllü, herkese karşı sevgi dolu, saygılı ve candan bir tavır göremezsiniz. Çünkü güzel ahlakın en önemli özellikleri olan bu tip tavırlar, cahiliyede küçük düşürücü bulunur. Adamlık dininin mensupları arasında popüler olabilmek için mümkün olduğunca kibirli ve umursuz olmak gerekir. Herkese selam vermemek ancak selam verilen insan olmak bu anlamda çok önemlidir. Sevgi gösteren değil ancak kendisine sevgi gösterilen kişi olmak... Çevresindekilerle ilgilenmiyormuş gibi görünmek, birisi candan bir tavır gösterdiğinde mesafeli davranmak, sadece yakın birkaç arkadaşıyla samimi olup bunların dışında herkese karşı ilgisiz davranmak gibi....

Umursamazlığın bir de ikinci bir yönü vardır ki, "boş verme" mantığı olarak kendisini gösteren bu yönü, cahiliye toplumunun hemen hemen tamamına hakim durumdadır. Bu ruh halinde insanlar tehlikeyi fark etmez, fark etseler bile akılsızca umursamazlar. Çünkü adamlık dini tehlikeye karşı sakin davranmayı bir üstünlük olarak gösterir. Bu nedenle cahiliyede umursamazlıktan kaynakla-

nan ölümler, sakatlanmalar, hastalanmalar çok fazla olur. Örneğin kablosu elektrik kaçağı yapacak şekilde yıpranmış olan bir elektronik aleti tamir ettirmek yerine, "boş ver biz böyle şeylerden korkmayız" diyerek bu şekilde kullanmak bu umursuzluğun bir göstergesidir. Ya da elektirik tesisatı eskimiş ve her an yangın çıkma tehlikesi olan bir apartmanda oturanların, "boş ver bu apartman sağlam apartmandır bir şey olmaz" sözleriyle bu tehlikeyi görmezden gelmeleri... Hatta insanların birçoğu, "biz eski toprağız bize bir şey olmaz" mantığıyla yıllarca doktora gitmez, hastalıkları için herhangi bir tedavi görmeye gerek duymaz. Adamlık dininin bu umursuzluğu nedeniyle, vücudundaki kanseri, tümörleri, virüsleri fark etmeden yıllarca yaşayan ve durum fark edildiğinde de ölümün eşliğine gelmiş insanlar çok fazladır.

Bu umursuzluğun getirdiği bir başka tehlike ise çevreye zarar verme ihtimalidir. Örneğin 3-4 yaşındaki çocuğunu "hiçbir şey olmaz bizim oğlana" zihniyetiyle evde yalnız bırakıp döndüğünde, sobaya yapıştığı için veya gazı açtığı için, ilaç içtiği veya camdan düştüğü için ölü ya da yaralı bulan insanlara çok sık rastlanır. Bu tip haberler her gün gazete sayfalarında çıkar. Ancak adamlık dininin umursamazlığı bu noktada da kendini gösterir. Bu haberleri okuyan insanlar böyle bir olayın kendi başlarına gelmeyeceğine inandıkları için aynı tavra devam ederler.

Cahiliye ahlakında "umursuzluk" o kadar yaygındır ki, insanlar birbirlerinden sürekli olarak "boş ver, aldırma, hiçbir şey olmaz" gibi sözler işitirler. Hatta bu dinin sapkın anlayışından dolayı insanlar, herhangi bir tehlike

karşısında tedbir almaya veya tedbir alınmasını teklif etmeye utanırlar. Çünkü korkaklıkla suçlanırlar. Örneğin yangın tertibatı olmayan büyük bir iş yerinde çalışanların, gerekli teçhizatların getirilmesini teklif etmesi ya da eskimiş olan asansör tertibatının yenilenmesini istemeleri oldukça zordur. Çünkü böyle bir durumda işyerindeki diğer insanlar büyük bir ihtimalle alaycı esprilerle bu kişiye korkak muamelesi yapacaklardır. Halbuki sırf akılsızca bir "kendini ispatlama" zihniyetiyle yapılan bu tip umursuzlukların sonu genellikle bu insanların zararına neticelenir.

Ancak burada önemli bir noktaya dikkat çekmekte yarar vardır. Elbette bir tehlike karşısında aşırı panik olmak, bir anda şuuru kapanır derecede dehşete düşmek gibi tavırlar da doğru değildir. Allah insanlara Kuran'da tevekküllü olmalarını yani zor durumlarda, tehlike anlarında da Allah'a güvenip dayanmalarını emretmiştir. Bu konudaki birkaç ayet şöyledir:

Müminler ancak o kimselerdir ki, Allah anıldığı zaman yürekleri ürperir. O'nun ayetleri okunduğunda imanlarını artırır ve yalnızca Rablerine tevekkül ederler. (Enfal Suresi, 2)

De ki: "Allah'ın bizim için yazdıkları dışında, bize kesinlikle hiçbir şey isabet etmez. O bizim mevlamızdır. Ve mü'minler yalnızca Allah'a tevekkül etmelidirler." (Tevbe Suresi, 51)

... Kim de Allah'a tevekkül ederse, O, ona yeter. Elbette Allah, kendi emrini yerine getirip-gerçekleştirendir. Allah, herşey için bir ölçü kılmıştır. (Talak Suresi, 3)

Ve (Hz. Yakup) dedi ki: "Ey çocuklarım, tek bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Ben size Allah'tan hiçbir şeyi sağlayamam (gideremem). Hüküm yalnızca Allah'ındır. Ben O'na tevekkül ettim. Tevekkül edenler de yalnızca O'na tevekkül etmelidirler." (Yusuf Suresi, 67)

Yukarıdaki ayette görüldüğü gibi Hz. Yakup, çocuklarına tevekküllü olmayı öğütlemekte, ancak aynı zamanda yapacakları işte tedbir almayı da hatırlatmaktadır. İşte, salih bir Müslümanın göstermesi gereken tavır da budur. Ne adamlık dininin gereği olan umursuzluk, ne de Allah'ın çirkin olduğunu bildirdiği tevekkülsüzlük doğru tavırlar değildir. İnsan gördüğü her tehlikeye karşı aklını kullanıp tedbir almalı, ama aynı zamanda da Allah'ın dilemesi dışında hiçbir tehlikenin önüne geçemeyeceğini bilerek Rabbimize teslim olup tevekkül etmelidir.

5- ZALİMLİK

Adamlık dini topluma son derece acımasız ve insaniyetsiz bir sistem getirir. Bu nedenle halkın büyük bir çoğunluğu çevresine karşı son derece düşüncesiz ve merhametsizdir. Dolayısıyla insanların sadece bir gün içinde defalarca morali bozulur, kırılır, kalbi sıkılır. Adamlık dininin zalimliği nedeniyle son derece gergin, asabi, azap dolu bir hayat yaşarlar. Herkesin çok dışa dönük ve neşeli bildiği insanların bile hemen hemen tamamı, akşam yatağına yattığında yorganı başına çekip saatlerce ağlayan, için için büyük bunalımlar yaşayan insanlardır. Çünkü toplumun geneline adamlık dini tam hakim durumda-

dır ve bu dinin getirdiği her tavır ve her mimik insanlar için -kendileri de aynılarını yapıyor olsa da- katlanması çok güç bir eziyettir.

Örneğin maddi durumu iyi olmadığı için iş yerine her gün aynı kıyafetle gitmek zorunda kalan bir insan düşünelim. Bu kişi için her gün aynı kıyafeti giymek büyük bir sıkıntı konusudur. Çünkü mutlaka çevresindeki insanlar bu konuyu kendi aralarında konuşur, bu durumdan dolayı ona değer vermez ve "bu kazak da üstünde parçalanacak" , "senin de başka kıyafetin yok galiba" gibi düşüncesizce esprilerle alaycı bir tavır takınırlar.

Bir iş yerinde, okulda, yazlıkta, kursta veya bir topluluğun olduğu herhangi bir mekanda mutlaka insanın arkasından konuşan birilerinin olması da çok azap vericidir. Çünkü insanlar mutlaka kendi arkalarından konuşulanları bir vesileyle duyar ve bundan dolayı kalplerinde büyük bir sıkıntı hissederler. Örneğin genellikle yazlık yerlerde erkekler birbirlerine hava atmak için o yazlıkta oturan kız arkadaşlarıyla ilgili gerçek olmayan hikayeler anlatır veya haklarında çok saygısızca konuşurlar. Bu nedenle yazlıklara eğlenmek için giden birçok insan, oradan büyük sıkıntılarla dönmek zorunda kalır.

Adamlık dininde insanlar çok ince yöntemlerle birbirlerinin moralini bozabilirler. Örneğin yeni kıyafet giymiş birine, "güzel kıyafet ama sana pek olmamış, çünkü kıyafetin sana daha çok yakışmıştı" demek, aslında karşıdaki insanı aşağılamak için yapılır. Çünkü adamlık dininde övgü, iltifat veya güzellik dile getirme yoktur. Bu nedenle insanlar birbirlerinin güzel yönlerini övmezler. Saçını değişik bir model yapmış birine çok beğendiği halde,

"bu da yakışmış ama kıvrıcık sende daha güzel duruyor" demek de, adamlık dininin ince işnelemelerinden biridir. Her güzellikle bir kusur bulmak ve güzel olan yerine kusurlu olanı dile getirmek adamlık dininin bir kuralıdır. Örneğin çok güzel bir insanı, "güzel ama daha güzellerini de gördüm", "güzel, ama ayakları biraz fazla büyük", "güzel, ama gözleri yeşil olsaymış daha güzel olurmuş" gibi ifadelerle övmekten kaçmak bu kuralın gereğidir.

Başkalarının hatalarından, eksiklerinden veya kusurlarından yola çıkarak eğlenmek de adamlık dininde uygulanan bir zalimlik çeşididir. Örneğin bir insanın şaşılığını espri konusu yapmak ve arkasından "sana mı bakıyor bana mı bir türlü anlamıyorum", "bir türlü göz göze gele miyorum" diyerek kahkalarla gülmek... Sakar bir insanın eline bir şey verirken "aman ha sıkı tut" gibi espriler yapmak... Saçları dökülen birine sürekli olarak piyasadaki yeni çıkan ilaçları sayarak gülmek, "yeni saç ekme yöntemleri geliştirmişler, sana da bir randevu alalım", "bugün bir iki tel daha dökülmüş herhalde" gibi espriler yaparak kendince neşelenmek... Boyu kısa birine "aşağıda havalar nasıl", "aşağıdan dünya nasıl görünüyor" gibi cahilce sözler söylemek... Tüm bunlar adamlık dininden kaynaklanan zulüm yöntemleridir. Ayrıca düşen bir insanı gülererek onu mahçup etmek, kıyafeti sökük olan birini eğlence konusu yapmak, dili sürçen birinin taklidini yapmak da bu batıl dinin zalimliklerinden bazılarıdır.

Bu tip durumlarda espri yapılan kişi de genellikle kendisine yapılan bu şakalara adamlık dininin tavırlarıyla cevap verir. Örneğin bozulmadığını düşünsünler diye gülererek karşılık verir. Ancak içinde söylenenlerin sıkın-

tısını ve acısını mutlaka hisseder. Veya o da karşı tarafın bir kusurunu yüzüne vurur ve bu çirkin tavırlar karşılıklı olarak sürüp gider.

6- KIZDIRMA TAKTİKLERİ

İnsanları kızdırmaya çalışmak adamlık dininin bir diğer önemli özelliğidir. Halk arasında birçok insan çeşitli sebeplerle bu yöntemi kullanır. Kimisi sevmediği bir insana rahatsızlık vermek, kimisi de kendisine kötülük yapan birinden intikam almak istediği için kızdırıcı davranır. Kimisi için ise kızdırmak adeta bir yaşam şekli olmuştur. İnsanların zaaflarını ortaya çıkarmaktan ve öfkelenmelerini seyretmekten hoşlanır ve bu şekilde nefsinin tatmin eder. Annesine, babasına, öğretmenlerine, arkadaşlarına karşı her tavrının altında kızdırıcı bir yön olur.

Ancak adamlık dininin bu özelliği, insanlar tarafından çok açık olarak uygulanmaz. Kızdırmanın belirli yöntemleri vardır. Bunlardan birkaçı şunlardır:

"Sakin takılmak"

Karşı tarafı kızdırmaktan zevk alan insanlar bu yöneme çok sık başvururlar. İnsanların önem verdiği, heyecan duyduğu, telaşlandığı konularda normalin dışında sakin bir tavır göstererek karşılarındaki insanı rahatsız ederler. Özellikle gençlerin anne ve babalarına karşı olan tavırlarında buna sıkça rastlayabilirsiniz. Örneğin dışarı çıkmasına izin vermeyen annesinden intikam almak isteyen bir genç kız, onun bütün sorularına son derece lakayt ve sakin bir ses tonuyla cevap verir. Annesi telaş içinde kaybettiği bir şeyi aradığında ve kızından yardım istediğinde sakin bir şekilde "görmedim" diyerek ka-

fasını çevirir ve gazetesini okumaya devam eder. Annesi telefonda bir şey not etmek için acil kalem kağıt istediğinde, yavaş hareketlerle yerinden kalkıp ağır adımlarla kalemi ve kağıdı alıp son derece sakin bir tavırla bunları annesine götürür. Annesi samimi ve neşeli bir şekilde okulda neler yaptığını sorduğunda sadece "hiç" diye cevap verir. Candan bir tavırla gününün nasıl geçtiğini sorduğunda sadece "iyi" diyerek yürümeye devam eder. Çünkü tüm bu tavırlarının karşı tarafı kızdıracığını bilir.

Acelesi olan bir insana onun işine engel olacak ve hızını kesecek bir sakinlikle davranmak da adamlık dinindeki bir kızdırma yöntemidir. Örneğin işine geç kalan bir insan tam kapıdan çıkarken yukarıdaki odada çantasını unuttuğunu söylediğinde, son derece ağır adımlarla merdivenleri çıkararak sallana sallana çantayı alıp yine uyukulu bir sakinlik içinde kapıya getirmek, sırf karşı tarafı kızdırmak için yapılan bir eylemdir. Öğrencisine büyük bir gayret içinde bir konu anlatmaya çalışan bir öğretmeni ilgisiz gözlerle dinleyip en sonunda da sakin bir sesle "ben hiçbir şey anlamadım" demek, öğretmenini kızdırarak nefisini tatmin etmek isteyen cahiliye insanının tavrıdır.

"Sakin takılma"nın bir başka şekli sorulan sorulara bir türlü doyurucu cevap vermemektir. Örneğin "evin her yerini aradım ama ayakkabılarımı bulamadım sen gördün mü?" sorusuna sadece "evet" diye cevap vermek bir kızdırma taktiğidir. Bunun ardından "peki nerede gördün" sorusuna yalnızca "odada" cevabını vermek ve ne hangi oda olduğunu ne de yerini tarif etmemek karşı tarafın bir sürü soru sormasını gerektirecektir. "Han-

gi odada, odanın neresinde, hangi dolapta, dolabın hangi rafında" gibi soruların sorulması gerekecektir. Böylece sadece tek bir cümleyle halledilebilecek bir konu, dakikalarca uzayarak ve karşı tarafı zahmete sokarak kızdırıcı bir hale bürünmüş olacaktır. Bu nedenle sorulan sorulara tam ve açıklayıcı cevap vermemek, adamlık dininin kızdırma yöntemlerinden biridir.

Duymazlıktan, görmezlikten, anlamazlıktan gelmek...

Cahiliye toplumlarında bu yöntemi genellikle kavgalı kişiler birbirlerinden intikam almak için kullanırlar. Kavgalı oldukları insanı kızdırarak rahatsız etmek, ona huzursuzluk vermek için uygularlar. Böylece bir nebze de olsa intikam aldıklarını düşünürler. Örneğin kavga ettikleri kişinin de bulunduğu bir toplulukta ondan yana bakarak konuşmamak, sanki o ortamda öyle bir insan yokmuş gibi davranmak, herkesin esprisine gülerken onunkine gülmemek, herkese selam verirken ona selam vermemek, herkese veda ederken ona etmemek, herkesin hatırını sorarken onun yanından geçip gitmek, adamlık dini kıstaslarına göre "sana değer vermiyorum, bilgin olsun" anlamına gelir.

Bu yöntem kızdırmayı hayat şekli haline getirmiş insanlar tarafından da çok sık uygulanır. Kendisiyle konuşan bir insanın anlattıklarını çok iyi duyduğu halde dinlememiş gibi yapmak, "pardon sen en son ne demiştin", "bir şey mi söyledin" gibi sorularla karşı tarafı pek umursamadığını göstermek bu insanların uyguladığı bir adamlık dini tavrıdır. Anladığı bir konuyu sürekli açıklattırmak

da diğer bir kızdırma yöntemidir. Örneğin kendisine "biraz ağır davranıyorsun, hızlı olsan daha başarılı olursun" diyen birinin ne söylemek istediğini çok iyi anladığı halde, "nasıl ağır yani" gibi bir soru sormak karşı tarafa iş çıkarmak ve onu bu söylediğine pişman etmek için yapılır. Annesinden daha düzenli olması için uyarı alan bir genç kızın buna cevaben "nasıl daha düzenli olabilirim ki" gibi sözlerle karşılık vermesi de bu eleştiriye karşı geliştirilen bir kızdırma taktiğidir. Halbuki her insan hızlı hareket etmenin veya düzenli olmanın ne demek olduğunu daha çocuk yaşlarda öğrenir ve bunlar son derece kolay uygulanabilecek konulardır.

"Laf dokundurmak"

Kızdırmanın diğer bir yöntemi "laf dokundurma" tabiriyle bilinen bir tavır bozukluğudur. Örneğin tanıdığı biri vasıtasıyla şirkete girmiş ve üst düzey yöneticiliğe yükseltilmiş bir elemanın olduğu iş toplantısı sırasında, "keşke bizim arkamız da güçlü olsaydı da, biz de kısa yoldan yükselsedydik" demek buna bir örnektir. Veya istemeyerek yaptığı bir hata yüzünden zarara sebep olan birinin yanında "bazı insanların hatalarının ceremesini biz çekiyoruz, bildiğiniz gibi" şeklinde sözler sarf etmek yine "laf dokundurmak" maksatlıdır. Burada isim vermemek, özellikle "bazı insanlar" diye belirtmek yine adamlık dininin çirkin kurallarındandır.

Arkadaşının sınavlarda hep kendisinden daha iyi not almasını kıskanan bir öğrencinin bu kişinin yanında, "sabahlara kadar çalışıp belli etmeyen nice kişiler var" demesi, laf dokundurarak karşı tarafı kızdırmak için yapılır.

Bakışla kızdırmak

İnsanlar genellikle sözle anlatamadıkları şeyleri bakışlarına yansıtarak karşı tarafa anlatma yolunu seçerler. Çünkü bakışla yapılan bir ima hiçbir zaman maddi olarak ispat edilemez ve insanlar bakışlarındaki anlamı kolaylıkla reddedebilirler. Örneğin karşısındakine kinle bakan bir insan, "o an heyecanlandım, bakışlarım ondan değişmiştir, yoksa kinle hiçbir ilgisi yok" dediğinde bunu herkes kabul etmek zorunda kalır. Ya da bakışlarında alaycılık olan birinin, "yoo ben seni gayet ciddi dinliyorum, bir an aklıma bir şey geldi de ondan bakışlarımda gülme görmüş olabilirsin" dediğinde buna kimse itiraz edemez. Çünkü bakıştaki alaycılığın maddi bir delili yoktur. Ancak insan bakışlarıyla karşısındakine, her türlü olumlu veya olumsuz düşüncesini belli edebilir. Bu nedenle cahiliye toplumlarında kızdırma yöntemi olarak sadece bakışlarını kullanan birçok kişi vardır.

Örneğin insanlar genellikle kavgalı oldukları bir kişiyle konuşmak zorunda kaldıklarında gözlerine son derece anlamsız ve boş bir bakış yerleştirirler. Bu bakış, yine karşı tarafı umursamadığını anlatan ve bundan dolayı da karşı tarafı kızdıran bir bakıştır. Nefsine ağır gelen ve gururunu kıran bir konu anlatıldığında, göz kapaklarını yarıya indirerek, çok ağır bir şekilde açıp kapayarak ve aynı anda da bomboş bakarak karşı tarafı dinlemek de adamlık dinin bu yönteminin bir parçasıdır.

Karşı tarafı küçük gördüğünü belli ederek kızdırmak için ise gözlere alaycı bir bakış yerleştirilir. Bu yöntem, yüz gülmüyorken, gözlerin gülmesi şeklindedir. Karşı tarafın ciddi bir konuşmasını ciddi bir yüzle ancak gözle-

rinde gülümsemeyle seyreden biri, bu tavırla "anlat ama söylediklerin bir kulağımdan giriyor bir kulağımdan çıkıyor" demenin bir başka yöntemini uygulamış olur.

7- YENİ FİKİRLERE VE ELEŞTİRİYE KARŞI KAPALI OLMAK

Adamlık dinini yaşayan bir insan, karakter ve ahlak olarak hayatı boyunca hiçbir ilerleme kaydedemez. Çünkü adamlık dini eleştiriye ve yeni fikirlere kesin bir yasak koymuştur. Bir insanın kendisinden büyük, kendisinden zengin, kendisinden kültürlü, kendisinden yüksek makama sahip, kendisinden güzel, kendisinden tecrübeli bir kişiyi eleştirebilmesi veya ona yeni fikirler getirebilmesi neredeyse imkansızdır. Hatta adamlık dininde bu konuda o kadar sert kurallar vardır ki, 20-30 yıllık arkadaşlıklar tek bir eleştiri nedeniyle bir daha görüşmemek üzere bir anda sona erebilir.

Örneğin adamlık dinine göre bir insanın, tavrıyla, ahlakıyla, karakteri veya mimikleri ile ilgili olarak karşısındaki kişinin fikrini alması ve ona danışması son derece küçük düşürücüdür. Bu nedenle genellikle cahiliye toplumunda kimsenin kendisiyle ilgili konularda bir başka kişinin fikirini aldığı ve danıştığını göremezsiniz. Örneğin "Karakterimde seni rahatsız eden bir yön var mı? Gülüşlerimde, yüz mimiklerimde veya yürüyüşümde bir kusur görüyor musun? Bana kişiliğimle ilgili verebileceğin bir tavsiye var mı? Nasıl bir insan olsam daha rahat edersiniz ya da daha çok sevilirim? Kıyafet zevkimi nasıl buluyorsun bana bu konuda verebileceğin bir öneri var mı?..." gibi sorular duymak hemen hemen mümkün de-

ğildir. Çünkü bir insanın kendisini geliştirmek için çevresinden fikir alması adamlık dininin zihniyetine taban tabana zıttır. Herkes kendisini "en iyi, en kültürlü, en görgülü, en akıllı" kişi olarak kabul eder. Eksiklikleri ve kendisini geliştirmesi gereken yönleri olduğunu bilse bile bunu çevresine belli etmek istemez.

Adamlık dini, fikir danışmamanın yanı sıra eleştiriye de tam anlamıyla kapalıdır. Örneğin kendi alanında uzman bir doktor veya bir mühendis düşünelim. Kendilerine gelen bir kişi eğer başka bir uzmanın fikrinin kendisinkinden farklı olduğunu ifade ederse, mutlaka "o zaman git ona muayene ol veya o zaman git evini ona yaptır" gibi bir cevapla verirler. Kendi sahasında uzman olan insanlar, genellikle meslektaşlarının fikirlerini almak istemez ve mutlaka kendi dediklerinin yapılmasını isterler.

Bu inanca göre bir insanın kendinden küçük birinden, örneğin yeğeninden eleştiri alması imkansızdır. Hemen hemen hiçbir genç, amcasına ya da teyzesine karakterleriyle ilgili bir öneride bulunamaz. Söz gelimi bir akrabasının daha sabırlı, daha hoşgörülü veya daha ince düşünceli olmasını isteyen bir çocuk, bunu kendisine söylediğinde büyük bir ihtimalle ya alaycı, ya umursamaz ya da öfkeli bir tavırla karşılaşır. "Bu yaşta senden tavsiye alacak değilim ya" zihniyetiyle hareket eden insanlar kendilerinden küçük yaşta birinin aklına ihtiyaçları olmadığını düşünürler. Halbuki güzel ahlaklı imanlı bir genç, imansız ancak yaşlanmış olan bir insandan kat kat daha akıllı, vicdanlı ve ruhen olgun olabilir.

Nitekim Kuran'da bildirilen, Hz.İbrahim'in babasını doğru yola çağırarak için söyledikleri bu konuya bir ör-

nektir. Ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

Kitap'ta İbrahim'i de zikret. Gerçekten o, doğruyu-söyleyen bir Peygamberdi.

Hani babasına demişti: "Babacığım, işitmeyen, görmeyen ve seni herhangi bir şeyden bağımsızlaştırmayan şeylere niye tapıyorsun?"

"Babacığım, gerçek şu ki, bana, sana gelmeyen bir ilim geldi. Artık bana tabi ol, seni düzgün bir yola ulaştırayım."

"Babacığım, şeytana kulluk etme, kuşkusuz şeytan, Rahman (olan Allah)a başkaldırandır."

"Babacığım, gerçekten ben, sana Rahman tarafından bir azabın dokunacağından korkuyorum, o zaman şeytanın velisi olursun."

(Babası) Demişti ki: "İbrahim, sen benim ilahlarımdan yüz mü çeviriyorsun? Eğer (bu tutumuna) bir son vermeyecek olursan, andolsun, seni taşa tutarım; uzun bir süre benden uzaklaş, (bir yerlere) git."

(İbrahim:) "Selam üzerine olsun, senin için Rab-bimden bağışlanma dileyeceğim, çünkü, O, bana pek lütuftkardır" dedi. (Meryem Suresi, 41-47)

Adamlık dininde, makam ve kültür de eleştiri almayı engeller. Bir işçi, çalıştığı fabrikanın genel müdürüne asla bir tavsiyede bulunamaz. Ne işle ilgili, ne o kişinin karakteriyle ilgili, ne de başka bir konuyla ilgili. Örneğin çevresindekilere karşı hoşgörüsüz ve baskıcı olan bir genel müdür, eğer işçilerinin birinden bu konuda bir tavsiye alacak olursa büyük bir ihtimalle yapacağı ilk iş bu kişiyi işinden çıkarmak olur. Çünkü adamlık dinine

göre bu büyük bir hakarettir.

Oysa bu son derece yanlış bir bakış açıdır ve Kuran ahlakı ile hiçbir şekilde bağdaşmamaktadır. Böyle bir eleştiri gelmesi her insan için çok büyük bir nimet ve büyük bir dostluk gösterisidir. Kuran'da insanlara, birbirlerine iyiliği emretmeleri ve kötülükten menetmeleri emredilmiştir. Allah'ın bu emrini yerine getiren bir insana engel olmak, kendisine tavsiye edilen bir iyiliğe yüz çevirmek, elbette son derece çirkin bir tavidir.

8- MİSAFİRE BAKIŞ AÇISI

Bir insanın manevi değerlerini kaybetmesiyle birlikte bu boşluğun yerini dinsizlik sistemi üzerine kurulu olan adamlık dini doldurur. İslam ahlakının olmadığı yerde mutlaka adamlık dini vardır. Adamlık dininin olduğu yerde ise insaniyet, ince düşünce, fedakarlık gibi güzel ahlaka uygun davranışlar yoktur.

Bu durumu adamlık dini bireylerinin misafirliğe bakış açısını örnek vererek açıklayabiliriz. Ancak adamlık dininin bakış açısından önce İslam ahlakının misafirlik konusunda sunduğu güzellikleri anlatmakta yarar vardır.

Kuran ahlakını yaşayan bir kişinin evine misafir olarak gittiğinizi varsayalım. Çok büyük bir ihtimalle sizi evinde kabul eden kişi, bu misafirliğinizi büyük bir sevinçle karşılayacaktır. Çünkü İslam ahlakında misafir ağırlamak bir güzellik olarak görülür ve misafir her zaman el üstünde tutulur. Bu nedenle eve girdiğiniz andan itibaren sizi yeni tanıyan insanlar olsa bile son derece güler yüzle, cana yakın ve sıcak bir ilgiyle karşılaşırsınız. Sizi misafir eden kişinin imkanlar kısıtlı olsa bile, büyük

bir ihtimalle elindeki tüm olanakları sizin için seferber edecektir. Çünkü Kuran'da Allah, misafire o daha istemeden ihtiyaçlarının sunulacağı bir ağırlama adabı öğretmektedir. Kuran'da bildirilen Hz. İbrahim'in misafirlerine yönelik tavrı, İslam ahlakında misafire nasıl bir bakış açısı olması gerektiğini göstermektedir. Ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

"Sana İbrahim'in ağırlanan konuklarının haberi geldi mi?

Hani, yanına girdiklerinde: "Selam" demişlerdi. O da: "Selam" demişti. "(Haklarında bilgim olmayan) Yabancı bir topluluk."

Hemen (onlara) sezdirmeden ailesine gidip, çok geçmeden semiz bir buzağı ile (geri) geldi. Derken onlara yaklaştırap (ikram etti); "Yemez misiniz?" dedi. (Zariyat Suresi, 24-27)

Ayetlerde görüldüğü gibi, Hz. İbrahim tanımadığı halde misafirlerine son derece ince düşünceli davranmış, onlara sezdirmeden, onları mahçup etmeden ikramda bulunmuştur.

Ancak adamlık dininin hakim olduğu kişilerin tavrı böyle bir durumda son derece bencil ve insaniyetsiz olur. Eğer adamlık dininin etkisi altında olan bir kişinin evine misafirlğe giderseniz, burada yoğun olarak hissedeceğiniz duygu "yük olma"dır. Çünkü bu cahiliye ahlakında misafir, kendi deyimleriyle fazladan bir "boğaz" olarak görülür. Karşılıklı çıkar alış verişi olan insanlar, aralarındaki ilişkinin bozulmaması için mecburen birbirlerini bir sıraya tabi olarak belirli zamanlarda ağırlarlar. Adamlık dini kurallarına göre bir kişi diğerinin evine git-

tiğinde sıra mutlaka diğerine gelir. İki-üç kere üst üste bir taraf diğerine misafir olmaz.

Bu bakış açısı gereği misafirin bir an önce evine dönmesi beklenir. Birkaç saatten fazla bu kişiye tahammül edilmez. Eğer yemeğe davet edilmediyse önüne kesinlikle yemek sunulmaz. Olabilecek en az masrafla misafiri evine yollama gözüyle bakıldığı için, en ucuz gelecek şekilde dışarıdan alınan birkaç şey ikram edilir. Evdekiler genellikle yiyeceklerin iyilerini kendilerine ayırıp kötülerini sunma ve bu şekilde kar elde etme telaşına düşerler. Misafirin bir tabaktan fazla yemesi son derece itici görülür ve eğer kendiliğinden biraz daha yiyecek isterse ev sahipleri mutfakta arkasından "amma çok yedi, bir an önce gitse de rahatımıza baksak" gibi kızgınlık ifadeleriyle misafirin ne kadar görgüsüz olduğunu konuşurlar. Misafirin evde dolaşması da hiç hoş karşılanmaz, ne kadar çok kalırsa kalsın salon sınırlarının dışına çıkması istenmez. Salondan dışarı çıktığında evde bir rahatsızlık olduğu ona hissettirilir.

Eğer misafir uzak bir yerden gelmişse ve birkaç akşam kalması gerekiyorsa, o zaman ev sahiplerinin tahammülü iyice azalır. Bir süre sonra misafirin yediği her şey, yaptığı her hareket, kullandığı her kıyafet rahatsızlık vermeye başlar. Tabağındaki zeytin çekirdeklerinden içtiği çayın sayısına, kaç tabak yemek yediğinden kaç kere banyo yaptığına ve ne kadar su harcadığına kadar herşeyi hesaplarlar. Her hareketlerinde misafirin evde fazlalık olduğunu ona hissettirirler. Bu nedenle böyle bir evde rahat etmek imkansızdır.

Ancak elbette bu durumun bir de diğer yönü vardır.

Evde misafir olarak bulunan kişi de adamlık dininin kuralları çerçevesinde hareket etmektedir. O da misafir olduğu evde maksimum fayda elde etmeye çalışırken, çevresindekilere rahatsızlık verip vermediğini düşünmez. O da başka yönlerden düşüncesizlik yapar.

Sonuç olarak adamlık dininde insanlar her durumda hem kendilerine hem de çevrelerindekiyle sıkıntı veren bir ortam oluştururlar. Bunun nedeni ise sahip oldukları Kuran'dan uzak, çirkin ahlakıdır. İslam dininin bir insan da meydana getirdiği sıcaklıkla, adamlık dininin cahiliye ahlakı arasındaki zıtlık, bu örnekte olduğu gibi günlük hayatın her alanında kendisini açıkça gösterir. Adamlık dininin oluşturduğu insaniyetsiz, düşüncesiz, bencilce tavırlardan dolayı birçok insan rahat yaşayamaz, içi sıkılır, yakın, güvenilir ve çok sevdiği sıcak bir dost bulamaz. Ancak buna rağmen adamlık dini dünyada milyonlarca insan tarafından büyük bir kararlılıkla uygulanmaya devam eder. Ve bu şekilde insanlar kendi kendilerini sıkıntıya sokmuş olurlar. Bu durum Kuran'da insanlara şöyle açıklanmaktadır:

"Şüphesiz Allah, insanlara hiçbir şeyle zulmetmez. Ancak insanlar, kendi nefislerine zulmediyorlar. (Yunus Suresi, 44)

9- ADAMLIK DİNİNDE YAŞLILIK PSİKOLOJİSİ

Adamlık dininin her yaş kategorisi için belirlediği bir tavır tarzı vardır. Bunun yazılı bir metni ve açıklaması yoktur. Ancak insanlar, dünyanın neresinde yaşarlarsa yaşasınlar, bunu bilir ve bütün detaylarıyla uygularlar.

Örneğin 50 veya 60'lı yaşlara gelmeye başladıklarında yaşam şekillerinin, konuşmalarının, kıyafetlerinin, ses tonlarının, üsluplarının adamlık dininin kurallarına uygun şekilde değişmesi gerektiğine inanırlar. Bu değişikliğin ana prensibi dünya nimetlerinden el etek çekme, şikayet ve karamsarlık üzerine kuruludur. Bu yaşlara gelen insanlar genellikle hayattan şikayet etmeye başlarlar. "Nasılsın?" sorusuna bu yaşlarda verilen cevap genellikle "işte idare ediyoruz, ne olsun bildiğin gibi" veya "ne yapalım hastalıklarla uğraşıyoruz" gibi cevaplardır. Çünkü hayattan zevk almaya bir hakları olmadığına ve bu yaştan sonra tüm nimetlerden uzaklaşmaları gerektiğine dair batıl bir inançları vardır.

Özellikle kadınlarda menopoz ve erkeklerde andropoz dönemleri, adamlık dinine göre tavrın tümüyle değişmesi gereken bir dönemdir. Bu döneme girmiş olan insanlar artık tüm güzellikleri terk ederler. Bedenlerine bakmayı bırakırlar. Hem görünümlerine önem vermez hem de temizliklerine dikkat etmezler. Koyu renkler giymeye başlar, genellikle kahverengi, gri, siyah gibi renkleri tercih ederler. Bu bir nevi "yaşlılık yası" dır. Canlı, göz alıcı renklere örneğin kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, pembe gibi renklere layık olmadıklarını düşünürler. Halbuki bu kural tümüyle adamlık dininin bir uydurmasıdır. İnsanlar Allah'ın yarattığı renkleri her yaşta kullanabilir ve bu nimetten her yaşta faydalanabilirler.

Bu yaşlarda insanların tavırları ve üslupları da tümüyle değişir. Bedenen bir güçsüzlükleri olmadığı halde birçok kişi bu yaşlara geldiğinde ağır, yavaş hareket

eden, cansız bir insan olması gerektiğine inanır. Bu nedenle tepkileri donuklaşır, aslında çok hızlı konuşabilecekken özellikle ağır ağır, tane tane konuşmaya başlar. Kısaca süratli bir şekilde anlatacağı bir konuyu ağır hareketlerle uzun uzun anlatır. Bunu yaşlılığının bir gereği olarak görür. Gençken son derece hayat dolu olan bir insan yaşlılıkla birlikte aniden neşesini, ümidini, hareketliliğini, canlılığını kendi iradesiyle yok eder. Örneğin güzel bir manzaranın, güzel bir insanın, güzel bir şarkının veya kendisine gösterilen güzel bir tavrın sevincini ve heyecanını yaşamaz. Aksine bu tip anlarda sevinmek yerine hüzünlendir.

Adamlık dininin getirdiği kurallara göre insanlar bu yaşlardan sonra ölümü beklemeye başlamalıdır. Bu nedenle 60'lı yaşlara gelmiş olan hemen hemen tüm insanların hayatını ölümü bekleyerek geçirdiğini görürsünüz. Bu yaştan sonra artık yapacak bir şey kalmadığı inancı hakim olduğu için üretim tümüyle durur. Gençken fikir üreten bir insan bu yeteneğini kullanmayı bırakır, son derece zeki ve becerikli olan bir kişi sırf yaşı ilerlediği için hiçbir şeyden anlamayan, zor duyan, zor düşünen, hiçbir şeyi beceremeyen bir insan taklidi yapmaya başlar. Çoğu insan son yirmi senesini pencerenin başında oturup dışarıyı seyrederek veya bütün gün televizyondaki dizileri izleyerek, dünyaya ait güzelliklerin tümünden elini çekerek vaktini geçirir. Bunun zararı ise kendisini düşünmemeye, hareket etmemeye ve yeteneklerini kullanmamaya alıştıran bu insanların zihinsel faaliyetlerinin giderek yavaşlaması ve erken bunama meydana gelmesidir.

Oysa doğru olan, insanın fiziksel yapısı elverdiği, gerçekten bir rahatsızlığı olmadığı sürece hem bedenen hem de zihnen çalışması, dünyada ahiret için hayır işleme devam etmesidir. Allah bir ayetinde, **"Şu halde boş kaldığın zaman, durmaksızın (dua ve ibadetle) yorulmaya-devam et"** (İnşirah Suresi, 7) şeklinde emretmektedir. Kuşkusuz Allah'ın emri her yaştaki insan için geçerlidir.

10- ADAMLIK DİNİNDE İNSAN AYIRIMI

Adamlık dininin en önemli özelliklerinden biri, insan değerlendirme şeklidir. Bu dinde insanlar zengin ve fakir olarak ikiye ayrılırlar. Her iki gruba farklı bir bakış açısı ve dolayısıyla da farklı bir davranış şekli hakimdir. Zengin ve fakir insanlara karşı gösterilen tavır farklılığı, tüm mimiklerine, ses tonuna ve hatta bakış şekline kadar dünyanın hemen hemen her yerinde aynıdır. Bir Amerikalı da bu dinin gereği olarak söz konusu tavrı yerine getirir, bir Rus da, bir Fransız da... Özet olarak bu tavır farklılığını şu şekilde maddeleyebiliriz:

1- Kendilerinden daha zengin ve itibarlı kişilere karşı genellikle cahiliye insanları ince ve yumuşak bir ses tonu kullanır ve mümkün olduğunca kibarlaşarak konuşurlar. Fakir bir insana karşı ise ses tonu doğallaşır, kişinin gerçek sesi neyse bu ortaya çıkar. Konuşma sertleşir, kabalaşır, kibarlaşma ihtiyacı hissedilmez. Anlatılacak olan konu son derece net ve en kısa şekliyle anlatılır. Bir iş yerinde genel müdüre kullanılan ses tonu ve üslupla iş yerinin çaycısına kullanılan arasındaki farklılık bu konuya açık bir örnektir. Genel müdürden menfaat elde etme ihtimali olduğu için çalışanlar ona değer verdiklerini hissettirmek amacıyla mümkün olduğunca nezaketli, alçak gönüllü ve saygılı bir ses tonu ve üslup kullanırlar. Ancak çaycıdan bir çıkar beklentileri yoktur ve bu nedenle konuşurken ona değer vermez bir üslubu tercih ederler.

2- Zengin bir kişi geldiğinde hareketler aceleci ve itinalı olur. Herşeyin istediği gibi olması, her arzusunun yerine getirilmesi, hoşuna gitmeyecek bir durum oluş-

maması için herkes telaşa düşer. Fakir bir insan geldiğinde ise genellikle kimse onun varlığını umursamaz. Son derece sakin, yavaş ve ilgisiz hareket edilir. Zengin olan biri içeri girdiğinde ayağa kalkılır, üstbaş düzeltilir, oturuşa çeki düzen verilir. Fakir olan birine karşı ise ayağa kalkılmaz, hatta ondan yana bakılmaz, oturuşta herhangi bir değişiklik yapılmaz.

3- Zengine genellikle "siz" diye hitap edilir. Fakir bir kişiyle ise direk "sen" diye konuşulur. Örneğin bir bakkal alışverişe gelen zengin bir müşteriyi mutlaka "ne arzu etmiştiniz" gibi saygılı bir cümleyle karşılar. Ancak eğer içeri giren müşterinin fakir olduğunu anlarsa "Ne istedin" veya "ne baktın" gibi aşağılayıcı bir ifade kullanır.

4- Zengine karşı çok titiz bir saygı hakimdir. Zengin kişinin yaşı küçük olsa bile ona bir büyüğe gösterilen saygı gösterilir. Hatta yaşça küçük olan insanların bile eli öpülür, kalkılıp yer verilir. Fakire ise yaşça büyük olsa bile çocuk gibi davranılır. "Ne yapıyorsun bakalım", "Ne istedin, söyle bakalım" gibi çocuklara kullanılan ifadelerle hitap edilir.

Adamlık dininin insan ayırımı ve bu bakış açısının insanların tavırlarına ne şekilde yansıdığı herhangi bir dükkana girildiğinde bile açıkça gözlemlenebilir. Bir butiğin içine zengin ve tanınan bir müşterinin girdiğini varsayalım. Böyle bir müşteri kapıdan girer girmez bütün dükkân çalışanlarının dikkati bu kişiye yönelir. Hemen güler yüzle selamlanır, ne arzu ettiği sorulur. Görmek istedikleri, bir veya birkaç tezgah tarafından hızlı hareketlerle hemen önüne açılır. O daha birine bakmadan hemen bir diğeri getirilir. Tezgahların yüzünde sürekli bir gü-

lümseme ve nezaket olur. Eğer yanında çocuğu varsa sürekli çocuğa iltifat edilir. Ne kadar sevimli ve güzel bir çocuk olduğu, ne kadar zeki olduğu söylenir. Çocuk yaramaz ve küstah olsa bile her tavrı nezaketle karşılanır. Dükkanda bir şey kırsa hiçbir öneminin olmadığı defalarca dile getirilir.

Bir de aynı mağazaya fakir bir müşterinin girdiğini varsayalım. Eğer kıyafetlerinden ve tavrından maddi gücü olmayan bir insan olduğu anlaşılıyorsa, bu kişinin mağazaya girmesiyle kimse ilgilenmez. O birinin yanına gidip bir soru sormadıkça kimse ona yönelmez. Bir şey görmek istediğinde son derece ilgisiz ve ağır tavırlarla istediği önüne çıkarılır. Tezgahtar kesinlikle kendiliğinden fazladan bir şey gösterme girişiminde bulunmaz. Ayrıca müşterinin isteklerini yerine getirirken yüzünde son derece lakayt ve sıkıntılı bir ifade olur. Hareketlerinin tümünde "Nasıl olsa alamayacaksın, bari bizi uğraştırma" anlamına gelen bir isteksizlik okunur.

Bu kişinin bir an önce mağazadan gitmesini istediği için bir yandan isteklerini yerine getirirken bir yandan da özellikle caddeyi seyreder veya dükkandaki başka bir kişiyle sohbet eder. Müşteriye hiç değer vermediğini, yanındaki çalışan kişiyle sohbetini hiç bölmeyerek belli eder. Eğer bu kişinin yanında çocuğu varsa ve yaramazsa, sinirli bir şekilde çocuğuna sahip çıkmasını tembihler. Çocuk bir şey kıracak olsa mutlaka kırdığı şeyin parasını ödemesi ister.

Bu örnek adamlık dininin insanlara bakış açısını ortaya koyması bakımından çok açıklayıcıdır. Çünkü buradaki mantığı ve davranış şeklini, bir banka veznedarında,

bir garsonda, terzide, bakkalda veya ayakkabıcıda görmek mümkündür. Dünyanın neresine giderseniz gidin, buna benzer tavırların çoğunun din ahlakından uzak yaşayan insanlara hakim olduğunu görürsünüz.

Adamlık dininde bir insana saygı, ilgi ve alaka göstermek için o kişinin belirli bir maddi güce sahip olması şarttır. Servet miktarı arttıkça adamlık dinine mensup olan insanların o kişiye karşı duyduğu hayranlık da o derece artar. Örneğin bir lokantaya gittiğinizde zenginliğiyle tanınan bir müşteriye karşı büyük bir ikram ve ilgi olduğunu görürsünüz. Hatta eğer ülkenin sayılı zenginlerinden biriye büyük bir ihtimalle para alınmaz. Onun bu lokantaya gelmesi şeref olarak kabul edilir ve hiçbir şekilde ücret ödemesi talep edilmez. Halbuki fakir bir müşterinin hesabı ödeyecek kadar parası çıkmasa, bu büyük bir olay olur. Parası çıkmadığı için azarlanır, aşağılanır ve oradan kovulur. Yani zengin olandan para talep edilmezken, fakir olanın bu hesabı son kuruşuna kadar ödemesi istenir.

Bu iki insan arasındaki tek fark zenginliktir. Bu nedenle burada gösterilen saygı ve ilgi de aslında zengin olan kişinin kişiliğine ve ahlakına değil, sadece parasına-dır. İşte bu da, adamlık dininin çirkinliklerinden biridir.

İslam dininde ise insanlar sadece ahlaklarına göre değerlendirilir. Fakir ama güzel ahlaklı olan bir insan, zengin ama ahlaksız bir insandan kat kat daha üstündür. Bu nedenle İslam dini insan ayırımını tümüyle ortadan kaldırır ve zenginliğin, itibarın, gücün değil ahlakın geçerli olduğu bir anlayış getirir. Allah Kuran'da bu konuyla ilgili olarak şöyle buyurur:

Bizim katımızda sizi (bize) yaklaştıracak olan ne mallarınız, ne de evlatlarınızdır; ancak iman edip salih amellerde bulunanlar başka. İşte onlar; onlar için yaptıklarına karşılık olmak üzere kat kat mükafaat vardır ve onlar yüksek köşklerinde güven içindedirler. (Sebe Suresi, 37)

I I- ADAMLIK DİNİNDE ARKADAŞ SEÇME KRİTERLERİ

İslam dininde dost seçerken de tek ölçü o kişinin ahlakıdır. Adamlık dininde ise arkadaş seçme ölçüsü yine çok farklıdır. Her kültürün kendisine has birtakım kuralları vardır. Örneğin "entel" çevreden olan bir kişi kendisine arkadaş seçerken mutlaka kendi kültürüne uygun biri olmasına özen gösterir. Bunun için de önce dış görünüşüne bakar. Temiz, düzgün, ütülü, klasik giyimli birinin yanında eğer serkeş giyimli, boynuna fular bağlayan, ayağında kalın büyük botlar olan, temizliğine özen göstermemiş, gümüş takılı, keçi sakallı veya mor ojeli biri varsa mutlaka bu kişinin yanına gider. Çünkü adamlık dininde genellikle bu görünümün yansıttığı belirli bir kültür vardır. Dünyayı umursamayan, ahlaki değerlere önem vermeyen, insanlara değer vermeyen, kimsenin kendisine karışamayacağını ve kimseye karşı sorumlu olmadığını düşünen bir hayat görüşüdür bu.

Bir de dostluk ölçüsünü karşısındakinin sadece maddi durumuna bakarak belirleyen çevreler vardır. Bu adamlık dini çevrelerinde karşıdaki kişinin konuşulacak, fikri alınacak, arkadaşlık kurulacak bir insan olup olmadığını anlamak için önce kıyafetlerini fiyatlarına göre teker

teker değerlendirmek gerekir. Ceketinin, ayakkabılarının, çantasının, parfümünün, kol saatinin, gömleğinin hatta çoraplarının bile markası son derece önemlidir. Kıyafetlerden sonra eğer görülebilecek bir yerdeyse arabası olup olmadığını öğrenmek, eğer arabası varsa markasını öğrenebilmek önemli olur. Bunlar ilk adım için gereken koşullardır. İkinci adımda ise bu kişinin ailesiyle ilgili bilgi edinmek gerekir. Babasının mesleği, hangi okulda okuduğu, annesinin çevresi, gittiği berber, tatil yaptıkları ülkeler, yazlık evlerinin nerede olduğu, hangi muhitte oturdukları vs. gibi özellikler kalıcı bir dostluk kurup kurmamak için karar verme aşamasında gereken bilgilerdir. Eğer karşıdaki kişi tüm bu özelliklerden geçer not alırsa o zaman bu kişinin ahlakı, karakteri, inancı veya dünya görüşü her ne olursa olsun hiç fark etmez, mutlaka arkadaş olunabilecek insan kategorisine girer.

Tüm bu vasıflara sahip olan ancak hiçbir konuda kültürü olmayan, son derece insaniyetsiz, kaba, görgüsüz veya ahlakı son derece itici olan insanlar vardır. Çevreleriyle alay eder, her konuda önce kendi çıkarlarını korurlar. Gönül almayı, özür dilemeyi, hata kabul etmeyi bilmezler. Menfaatleriyle çatıştığı durumlarda kolaylıkla yalan söyler, başkalarının sorunlarıyla ilgilenmezler. Kimsenin rahatı, mutluluğu veya sağlığı adına herhangi bir zorluk altına girmez, fedakarlık yapmayı bilmezler. Ancak yine de bu kişilerin çevresinde çok geniş bir insan kitlesi görürsünüz. Aslında herkesin, ahlakındaki bozuklukları fark ettiği halde bu insana karşı gösterdiği ilginin tek sebebi, adamlık dinine hakim olan çarpık ölçülerdir.

Bu nedenle cahiliye toplumunda genellikle farklı sosyal sınıflardan gelmiş, maddi durumları birbirine benzemeyen insanlardan oluşan bir arkadaş grubu görmeniz mümkün olmaz. Zenginler mutlaka zenginlerle, orta halliler orta halli insanlarla, kültürlüler kültürlülerle, fakir olanlar ise kendilerine benzer insanlarla dostluk kurarlar.

12- FIRSATÇILIK VE ÇIKARCILIK

Kuran'ı yol gösterici olarak kabul eden bir insanın en belirgin özelliklerinden biri, son derece fedakar oluşudur. Çünkü böyle bir kişi tüm mülkün Allah'a ait olduğunu ve O'nun rızasını aramak için kendisine emanet olarak verildiğini, dolayısıyla Rabbimizin gösterdiği şekilde hayır yolunda harcaması (infak etmesi) gerektiğini bilir. Bu harcama, yani infak, İslam'ın en temel ibadetlerinden biridir. Müminlerin, sahip oldukları malları ellerinden geldiği ölçüde infak etmeleri, yani Allah'ın Kuran'da saydığı kimselere "... fakirler, düşkünler, zekat işinde görevli olanlar, kalpleri ısındırılacaklar, köleler, borçlular, Allah yolunda olanlar ve yolda kalmışlara" (Tevbe Suresi, 60) vermeleri gerekir. Allah'ın rızası için yapılacak olan bu ibadet, müminler için büyük zevk, neşe ve huzur kaynağıdır. Kuran'da farklı ayetlerde bu ibadetin önemi vurgulanır. Bakara Suresi'nin 177. ayetinde asıl iyiliğin "mala olan sevgisine rağmen, onu yakınlarına, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, isteyip-dilenene ve kölelere (özgürlükleri için) verenlerin tavrı" olduğu; İnsan Suresi'nin 8. ayetinde müminlerin "ona duydukları sevgiye rağmen yemeği, yoksula, yetime ve esire yedirdikleri" bildirilir. **"Sevdiğiniz şeylerden infak edince-**

ye kadar asla iyiliğe eremezsiniz. Her ne infak ederseniz, şüphesiz Allah onu bilir" (Al-i İmran Suresi, 92) ayeti de, konunun önemini açıklamaktadır.

Müminlerin oluşturduğu bir toplumun da kuşkusuz en önemli özelliklerinden biri, Allah'ın rızasını kazanmanın önemli yollarından olan infak ve fedakarlığın uygulanmasıdır. Toplumun üyeleri, kendi şahsi menfaatlerini değil, mümin toplumunun genel menfaatlerini düşünür ve ona göre davranırlar. Kendi menfaatleri ile bir diğer müminin menfaati çatıştığında ise, Allah'ın rızasını kazanmak için, karşı tarafın menfaatine uygun davranırlar. Kur'an'da, Medine'ye hicret eden müminler ile Medine'li müminler arasında yaşanan üstün ahlak örnekleri şöyle tarif edilir:

Kendilerinden önce o yurdu (Medine'yi) hazırlayıp imanı (gönüllerine) yerleştirenler ise, hicret edenleri severler ve onlara verilen şeylerden dolayı içlerinde bir ihtiyaç (arzusu) duymazlar. Kendilerinde bir açıklık (ihtiyaç) olsa bile (kardeşlerini) öz nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin "cimri ve bencil tutkularından" korunmuşsa, işte onlar, felah (kurtuluş) bulanlardır. (Haşr Suresi, 9)

Buna karşılık, adamlık dini tamamen şahsi menfaatlere dayalı bir toplum modeli kurar. Adamlık dininde yetişen bir insan, çocukluğundan itibaren çıkarıcı ve bencil bir karaktere sahip olması yönünde teşvik edilir. Ailesinden, arkadaşlarından, toplumun genelinden gördüğü örnek insan modeli çıkarıcı, fırsatçı, her ortamda kendi şahsi menfaatlerini gözetip koruyan insan modelidir. Bu

telkinle zaman içinde "gemisini kurtaran kaptan" olmayı öğrenir.

Uyanıklık ve fırsatçılık, "adam" olması gereken bir kişide aranılan özelliklerdendir. Her ortam ve işte kendi çıkarına maksimum fayda sağlayabilmek, uyanıklık göstergesidir. Buna göre insan, içinde bulunduğu her ortamda kendi şahsi menfaatlerini düşünmeli, "en çok fayda" prensibi ile hareket etmelidir. Bireyler arasındaki ilişkiyi de yine en çok fayda prensibi şekillendirir. İş yerinde patron çalışanlardan, çalışanlar patronlarından elden geldiğince yararlanmaya çalışırlar. Alışverişte müşteri satıcıdan, satıcı müşteriden, arkadaşlar birbirlerinden en çok oranda faydalanmaya çalışırlar.

Uyanıklığın ileri aşamalarından birisi olan ve halk arasında "devletin malı deniz, yemeyen domuz" şeklinde ifade edilen kuralı uygulayıp, kirli yöntemlerle köşeyi dönen insanlara gizli bir hayranlık beslenir. Yapılan işin gerçekte adi bir sahtekarlık olduğu pek fazla önemsenmez. Herkes kendi çapında bu tür uyanıklıklar yapmayı hayal eder ve imkanları oranında uygulamaya geçirir.

Sömürme olağan karşılanır ve toplumun genel ahlaki haline gelmiştir. Herkes kendi olanakları dahilinde kendinden bir kademe altta olanı sonuna kadar sömürme çabası içindedir. Toplumda bu tür fırsatları kaçırmak ise akılsızlık, avami deyimle "enayilik" olarak değerlendirilir. "Dünyaya bir kere gelinir" felsefesine dayalı bu zihniyet kişilerde en ufak bir Allah korkusunun dahi bulunmamasından kaynaklanır. Adamlık dininin uyanıklık olarak tanımladığı ve daha fazla dünyalık edinmeyi hedefleyen bu çıkar yarışı, insana adi ve basit bir karakter kazandırır.

Tüm bunların yanında, adamlık dinine mensup bazı insanların da kimi zaman fedakarlık gösterdiklerine, fakirlere, ihtiyaç sahiplerine yardım yaptıklarına rastlamak mümkündür. Ancak burada önemli bir nokta vardır: Adamlık dininin söz konusu "fedakar" mensupları, yaptıkları harcamayı müminlerinki gibi Allah rızası için ve içlerinden gelerek değil, insanlara gösteriş olsun diye yapmaktadırlar. Bir ayette, bu gibilerin durumu şöyle haber verilir:

Ey iman edenler, Allah'a ve ahiret gününe inanmayıp, insanlara karşı gösteriş olsun diye malını infak eden gibi minnet ve eziyet ederek sadakalarınızı geçersiz kılmayın. Böylesinin durumu, üzerinde toprak bulunan bir kayanın durumuna benzer; üzerine sağanak bir yağmur düştü mü, onu çırılçıplak bırakıverir. Onlar kazandıklarından hiçbir şeye güç yetiremezler. Allah, kafirler topluluğuna hidayet vermez. (Bakara Suresi, 264)

Bu tür kimseleri, fakirlere ya da kimsesiz çocuklara yardım için oluşturulmuş kuruluşlara büyük miktarlarda bağış yaparken görebilirsiniz. Ama yaptıkları bu bağışlar mutlaka medyada yer alır, yüz binlerce kişi bu insanların "hayırseverliğine" şahit olur. Amaçları da zaten budur. Bu kişiler gerçekte son derece cimridirler ve diğer insanlara en ufak bir yardımda bile bulunmazlar. Yaptıkları gösterişli bağışlarla ise gerçekte bir ticaret yapmış olurlar. Verdikleri paraya karşılık toplumda iyi bir imaj satın almaktadırlar. Bu, hem kibirlerini okşar hem de daha karlı yatırımlar yapmaları için bir tür sermaye olur.

Kuran'da, söz konusu kişilerin gerçekte cimri oldukları ve yaptıkları infakın da gösterişe yönelik olduğu şöyle haber verilir:

Onlar, cimrilikte bulunurlar, insanlara da cimriliği emreder (önerir)ler. Allah'ın fazlından kendilerine verdiğini gizli tutarlar. Biz o kafirlere aşağılatıcı bir azap hazırlamışızdır. Ve onlar, mallarını insanlara gösteriş olsun diye infak ederler, Allah'a ve ahiret gününe de inanmazlar. Şeytan, kime arkadaş olursa, artık ne kötü bir arkadaşdır o. Allah'a ve ahiret gününe inanarak Allah'ın kendilerine verdiği rızıktan infak et-selerdi, aleyhlerine mi olurdu? Allah, onları iyi bilendir. (Nisa Suresi, 37-39)

Diğer bir ayette de cimriliğin inkarcıların vasfı olduğu belirtilir:

Şimdi, o yüz çevireni gördün mü? Azıcık verdi ve gerisini kaya gibi sımsıkı elinde tuttu. (Necm Suresi, 33-34)

Kalem Suresi'nde adamlık dinindeki söz konusu cimri karaktere sahip olan bahçe sahiplerinden söz edilir. Ayetler şöyledir:

Gerçek şu ki, Biz o bahçe sahiplerine bela verdiğimiz gibi, bunlara da bela verdik. Hani onlar, sabah vakti (erkenden ve kimseye haber vermeden) onu (bahçeyi) mutlaka devşireceklerine dair and içmişlerdi. (Bu konuda) hiçbir istisna yapmıyorlardı. (Kalem Suresi, 17-18)

Nihayet sabah vakti birbirlerine seslendiler:

"Eğer ürününüzü devşirecekseniz erkence kal-kıp-çıkın." Derken, aralarında fısıldaşarak çıkıp-gittiler: "Bugün sakın oraya hiçbir yoksul girip de karşınıza çıkmasın" (Kalem Suresi, 21-24)

Ayetlerde tarif edilen bahçe sahipleri, fakirlerle kar-şılaşmadan işlerine gitmeye çalışmaktadırlar. Çünkü fa-kirlere yardım etmek istememektedirler, ancak bir fa-kirle karşılaşmaları durumunda, ona para vermek zo-runda kalacaklardır. Onları böyle davranmaya zorlayan şey, insanların kendileri hakkında olumsuz düşünecekleri yönündeki endişeleridir. Kısacası, son derece samimi-yetsiz, riyakar ve basit bir karaktere sahiptirler. Bu, adamlık dininin standart karakteridir.

Müminin şahsiyeti ve asaleti ise yalnızca Allah'ın rıza-sını aramasından ve dünyada bir iyilik ve hayır yarışı için de olmasından kaynaklanır. Allah'ı memnun etmek için insanların mal ve mülk edinme yolunda gösterdikleri uyanıklıklar değil, yaptıkları işlerde O'nun rızasını ne ka-dar gözettikleri önemlidir. Allah katında makbul olan uyanıklık ise İslam'ın, müminlerin menfaatlerini sürekli gözetme, müminlerin refah ve ferahını artırma, Allah'ın rızasının her zaman en çoğunu aramakta taviz vermeme, nefsinin, heva ve hevesinin kötü arzularına kapılmama, şeytanın ve nefsinin hile ve vesveselerine aldanmama, imanını ve aklını gitgide daha fazla arttırma, ahlakını da-ha fazla güzelleştirme yolunda gösterilen bir uyanıklıktır.

Bu şekilde, Allah'ın rızasının en çoğunu arayan mü-minlerin de asil ve şahsiyetli karakterleri görünümlerine yansır. Kuran'da bu durum şöyle tarif edilmektedir:

Muhammed Allah'ın elçisidir. Ve onunla birlikte olanlar da kafirlere karşı zorlu, kendi aralarında ise merhametlidirler. Onları, rüku edenler, secde edenler olarak görürsün; onlar, Allah'tan bir fazl (lütuf ve ihsan) ve hoşnutluk arayıp-isterler. Belirtileri, secde izinden yüzlerindedir. İşte onların Tevrat'taki vasıfları budur: İncil'deki vasıfları ise: Sanki bir ekin; filizini çıkarmış, derken onu kuvvetlendirmiş, derken kalınlaşmış, sonra sapları üzerinde doğrulup-boy atmış (ki bu,) ekicilerin hoşuna gider. (Bu örnek) Onunla kafirleri öfkelen-dirmek içindir. Allah, içlerinden iman edip salih amellerde bulunanlara bir mağfiret ve büyük bir ecir va'detmiştir. (Fetih Suresi, 29)

Adam Bağlama Psikolojisi

Adamlık dininde ayakta kalabilmek, hayatını sürdürebilmek için dışarı karşı kendini olduğundan daha farklı göstermek, kendi deyimleriyle "kendini satabilmek" ne kadar önemli ve gerekliyse, karşı tarafı kendi istediği şekle sokmak, onu kontrolü ve hakimiyeti altına almak, kendi istediği doğrultuda yönlendirmek de aynı derecede önemlidir. Buna kısaca "adam bağlamak" adı verilir. Adam bağlamanın kendine göre teknik ve taktikleri vardır ve adamlık dininde öne geçmenin yollarından biri de adam bağlama sanatındaki ustalıktan geçer. Adam bağlama, adamlık dininde o derece önemli bir konudur ki, özel olarak sırf bu konuda akıl veren pek çok kitap yazılmıştır.

Elbette adam bağlanırken kullanılan en büyük araç yine karşıdakinin adamlık dini özelliklerinden kaynaklanan zaaf-

larıdır. Kişinin adamlık dini ruhuna sahip olduğu ölçüde onun zaafı, dolayısıyla bağlanabilme kapasitesi artar.

Adamlık dini insanın kibir ve enaniyeti, gösteriş ve hava atma merakı, övülme, takdir edilme tutkusu, duygusallığı, kendini olduğundan farklı gösterebilme, yarana-bilme çabası türünden zaafı, onun ustaca tekniklerle istenilen yönde kullanılabilmesini kolaylaştırır.

"Bağlanacak" adamın kişi için çıkar sağlayabilecek herhangi bir imkana sahip olması onu bağlamak için yeterli sebeptir. Bu, devlet dairesindeki bir memurdan evlenmek için "göze kestirilmiş" bir koca adayına kadar her çeşit insan olabilir. Her türlü sosyal alanda -iş, okul, ticaret, siyaset, sosyal yaşam, evlilik...- bağlandığı takdirde işini görmesine, çıkar elde etmesine, sosyal veya ekonomik konumunu güçlendirip geliştirmesine yardımcı olabilecek insanlar mevcuttur. Yeter ki kişiye, konuma ve şartlara göre gereken doğru bağlama yapılsın!

Bağlamanın dereceleri, bağlayanın ustalığı, tecrübesi, kabiliyeti, çabası ve kararlılığıyla doğru orantılıdır. Aynı şekilde bağlanacak adamın zekası, uyanıklığı, kompleksleri, beklentileri ve zaafı da onun bağlanabilmesini ve bağlanma derecesini etkileyen unsurlardır.

13- YANCILIK

Adamlık dininin ortaya çıkardığı insan karakterlerinden biri de yancı karakteridir. Yancıların en belirgin özelliği, aslında zengin olmadıkları halde zengin gibi yaşamaları, satın alacak güçleri olmadığı halde pahalı kıyafetler giymeleri, iyi evlerde oturmaları, aileleri ekonomik olarak zor durumda olduğu halde kendilerinin zen-

gin bir çevrede yaşamalarıdır. Yancılar bu olanaklara, kendilerine hedef seçtikleri bir insanın "sırtından geçi- nerek" sahip olurlar. Kendilerine dost edindikleri bu in- sanın parasından, çevresinden, olanaklarından, evinden, arabasından ve sahip olduğu her türlü imkandan fayda- lanarak hayatlarını sürdürürler. Bunun karşılığında ise yancılığını yaptıkları insanın her türlü ayak işini yapma, onu övme, nefsinin tatmin etme, kendisine olan güvenini sağlama gibi görevleri vardır.

Eğer çevrenize dikkatlice bakarsanız toplum içinde hemen her zengin veya ünlü kişinin yanında bir tane yan- cıya rastlamanız mümkündür. Aslında her ikisi de aynı tarz giyinmelerine, aynı üslupla konuşmalarına rağmen hangisinin yancı, hangisinin yancılık yapılan kişi olduğunu hemen ayırt edebilirsiniz. Çünkü yancılar genellikle aşağılanan, azarlanan, hizmet eden, karşı tarafı sürekli öven, konuşmalarını tasdikleyen, istekleri yerine getiren, ilgile- nen, üstüne düşen kişidir. Diğeri ise övülen, istekleri ye- rine getirilen, sözleri tasdik edilen ve aşağılayan taraftır.

Yancının en büyük görevi yanındakini eğlendirmek, neşelendirmek, kendine olan güvenini ayakta tutmaktır. Kendisini çirkin hissettiği zamanlarda onu güzel olduğuna inandırmak, morali bozuk olduğunda dengesini sağla- mak, espri yaptığında gülmek, dertlerini dinlemek, ona çözümler üretmek veya kimsenin saygı duymadığı bu in- sana saygı göstererek onu tatmin etmektir.

Bu nedenle bu iki kişi günün her saatini beraber ge- çirirler. Her yere beraber gider, alış verişe beraber çı- kar, berbere, eğlence yerlerine birlikte gider, evde be- raber oturur hatta geceleri beraber kalırlar. Yancılar alış

verişte genellikle yancısı oldukları kişinin kıyafetleri denemesini bekler, giyinmesine yardımcı olur, çantasını tutar, cep telefonundan arayanları onun adına cevaplandırır, notlarını iletir, kıyafetlerin hangisinin yakıştığını söyler ve isteklerinin tümünü yerine getirirler. Kıyafetleri deneyen kişi de kendisine birçok şey aldıktan sonra yancısına da birkaç parça kıyafet alarak ona yaptığı hizmetlerin karşılığını verir. Genelde yemeğe, berbere veya bir eğlence merkezine gidildiğinde zengin olan taraf mutlaka yancısının parasını da öder.

Yancıların başka bir belirgin özelliği kendi evlerinde değil, genellikle yancılığı yaptıkları kişilerin evinde kalmalarıdır. Bu evin imkanlarından istifade eder, arkadaşının gardırobundaki kıyafetleri kullanır, yemeklerini bu evde yer, bu evin hizmetkarlarını kendisine hizmet ettirir. Ancak bunları yapabilmek için arkadaşının anne babasına sürekli iltifat eder, gönüllerini alır, çok cana yakın davranırlar. Gerçekten de anne ve baba çocuklarının hatırı ve yalnız kalmaması için bu kişiyi evden biri gibi görmeye başlar ve bu durumu kabullenerek ona bakmaya başlarlar. Bundan da rahatsızlık duymazlar çünkü yancının en yetenekli olduğu konulardan biri insanları "bağlama" özelliğidir. Yancı, çıkarları için her tarza bürünebilen bir kişidir. Halk arasındaki deyimle "herkesin nabzına göre şerbet vermeyi" ve sahtekarlığı iyi bilir. Kim nasıl bir üsluptan hoşlanıyorsa hemen o üslubu kullanır. Kendisine ait bir şahsiyeti yoktur. Haysiyetsiz ve onursuz olduğu için menfaatlerinin yönüne göre hemen şahsiyet değiştirebilir.

14- ADAMLIK DİNİNDE KAVGACI TAVIRLAR

"Adam olmanın" gereklerinden biri de kavgacı bir karaktere sahip olmaktır. Çünkü kavgada yenen taraf olmak adamlık dininde çok önemli bir itibar meselesi olarak kabul edilir. Adamlık dinine göre kavgada galip taraf olmak aklın, gücün veya karakterin üstünlüğüne alamettir. Yenilen taraf olmak ise zayıflık alametidir. Bu nedenle insanlar herhangi fiziksel bir kavga ya da tartışma ortamında haksız da olsalar mutlaka üstün gelmek için ellerinden geleni yaparlar. Kavganın bir diğer önemi ise şahsiyet belirtisi olarak kabul edilmesidir. Bir insan eğer hoşuna gitmeyen bir durumda karşısındakine tavır alabiliyorsa adamlık dinine göre bu, onun güçlü bir karaktere sahip olduğunu gösterir. Dolayısıyla dini yaşamayan insanlar arasında sık sık kavga sahnelerine rastlamak mümkündür.

İnsanların kavgaya en açık olduğu yerlerden biri trafiktir. Dolayısıyla adamlık dininin binlerce detayını görebildiğimiz yerlerden biri de trafiktir. Yolda sadece 10-15 dakikalık bir süre için araba kullansanız bile yüzlerce adamlık dini tavrına rastlayabilirsiniz.

Örneğin trafikte insanlar genellikle çevrelerini aşağılar ve insanlara değer vermediklerini göstermek için ellerinden geleni yaparlar. Birbirlerine yol vermezler. Hatta eğer arkalarında korna çalan ya da selektör yakan olursa bunu onur meselesi yapar ve alta kalmamak için aceleleri olsa bile özellikle ağır hareket ederler. Çevrelerindeki her araba kullanıncıyı eleştirir, sık sık çevrelerine elleriyle işaretler yaparak arabanın içinde bağırlar. Bir

taksiye, dolmuşa veya herhangi birinin arabasına bindiği-
nizde sıklıkla "ne yapıyorsun kardeşim kör müsün, önü-
ne bak önüne, buradan geçeceksin de boyun mu uzaya-
cak, ne demeye korna çalılıyorsun sağır mıyız, kim verdi
sana bu ehliyeti, bizim de acelemiz var sadece sen misin
acelesi olan, akşam akşam adama küfrettirme, "gibi söz-
ler işitir ve bu sözlere uygun yüz mimikleri görürsünüz.

Trafikte en büyük kavgalar ve dolayısıyla en şiddetli
adamlık dini tepkileri de kaza esnalarında görülür. Bir
dönemeçte birbirine çarpan iki araba olduğunda mutla-
ka her iki şoförün de suçu birbirine attığını görürsünüz.
Trafik polisi olaya müdahale etmediği sürece suçlu olan
taraf büyük bir ihtimalle kendi suçunu kabul etmez. Ge-
nellikle bu tip kazalarda her iki taraf da öfke gösterileri-
ne başlar. Yüksek sesle bağırarak karşı tarafı sindirmeye
çalışır eğer bunda başarılı olamazsa öfkeden deliye dön-
müş tavırlar sergilemeye başlar. Bunun karşı tarafa kor-
ku vereceğini ve haksızlığını kabul edeceğini düşünür.
Eğer bu da yeterli olmazsa galibiyetini ispat edebilmek
için kaba kuvvete başvurur ve bu şekilde kendince itiba-
rını kurtarmak ister.

Genellikle bu tip durumlarda insanların gerçekten
kendilerine engel olamadıkları için kavga ettikleri düşü-
nülür. Halbuki bu tip tavırların tümü adamlık dininin ge-
reği olarak ve en ince detayına kadar planlanarak yapılır.
Kaza yapan kişilerin, arabalarından inerlerken kullana-
cakları ses tonundan mimiklerine ve hatta söyleyecekleri
sözlere kadar herşey ezberlerindedir. Kaza olur ol-
maz otomatik olarak, ezberledikleri bu kuralları uygula-
maya başlarlar. Böylece dünyanın her yerinde ortak olan

bu mimik ve tavırları adamlık dininin bir gereği olarak yerine getirmiş olurlar.

15- DELİKANLI RUHU

Adamlık dininin erkekleri arasında yaygın olan ortak bir kişilik yapısı vardır: "Delikanlılık".

Erkeklerde ergenlik çağıyla başlayan ve genellikle orta yaş sınırlarına kadar devam eden delikanlılık ruhu kişinin tavır ve davranışlarını büyük ölçüde etkiler. Temel vasfını "delikanlılık" olarak tanımlayan bu kitlenin ortak tavır ve davranış biçimleri vardır.

Kendine göre çeşitli prensipleri olan bu kişilik yapısının ileri safhalarında olayın bir felsefe ve ahlak sistemi haline geldiği görülür. Kendine göre doğruları yanlışları ve erdemleri olan bir delikanlı ahlakı vardır. Bu sisteme göre arkadaşının, komşunun, mahallenin kızlarına bakmak büyük ahlaksızlıktır. Fakat tanımadığı birine yapıldığında bu hareket çapkınlık, delikanlılıktır. Yakınlarının, mahallenin kadınlarına ve kızlarına karşı da göstermelik bir koruma ve kollama mantığı vardır. Lafa gelince, doğruluk, dürüstlük ya da kendi tanımlarıyla "harbilik" delikanlılığın değişmez düsturudur, ama yolunu bulur, kalıbına uydurursan her türlü sahtekarlığı yapmak uyanıklık olarak takdir görür.

Genelde kendini kanıtlama üzerine kurulu bu kültürde gergin, asabi ve saldırgan bir ruh hakimdir. Bunalımlı ve psikopat takılmak, ani çıkışlar, dengesiz hareketler yapmak, her an kavga ya da gerilim çıkarmaya hazır olmak ne kadar delikanlı olunduğunun bir göstergesidir. Dışarıya karşı daha caydırıcı bir görünüm verebilmek,

çekinilen birisi olabilmek için kendine aşırı dengesiz bir görünüm vermek de sık başvurulan bir yöntemdir. Tespih, zincir gibi aksesuarlar da delikanlılığın vazgeçilmez parçalarıdır.

Sohbetleri genellikle maç, kavga ya da cinsellik üzerine yoğunlaşır. Kulaktan dolma bilgilerden, gazete haberlerinden edinilen kırık dökük malzemeyle, siyasi, ekonomik ya da sosyal konularda konuşmak, kendi deyimleriyle "geyik muhabbeti" yapmak makbuldür.

Kimseyi "takmama", "kafasına göre takılma", asilik gibi ferdi özellikler taşıyan "delikanlı" sosyal ve ideolojik dürtülerini ise "tarafdarlık" zihniyetiyle tamamlar. Fanatik bir taraftar psikolojisi vardır. Taraftarlık, futbol takımı, arkadaş grubu, aynı mahallenin, aynı caddenin çocuğu olma, aynı işi yapma (örneğin minibüsçü, taksici, vs.) gibi çeşitli yapıların herhangi birinde ya da hepsinde kendini gösterir. Taraftarlar arasında birbirini koruma ve kollama da delikanlılık ahlakının bir parçasıdır.

Yaş ilerledikçe, kişinin sosyal, ekonomik ve kültürel düzeyinde ulaştığı aşama ile orantılı olarak delikanlı karakterinden bir uzaklaşma ve yeni şartların gerektirdiği farklı adamlık dini kişiliklerine doğru bir kayma görülür. Sosyal seviye olarak fazla ilerleme kaydedememiş, alt kültür düzeyine mensup kişilerde, vasıfsızlığın verdiği kompleks ve kimliksizliğin bir sonucu olarak delikanlı karakterini tam bir kimlik olarak benimseme hali oluşur. İşiyile, mesleğiyle, zenginliğiyle, kültürü ve zekasıyla toplum içinde sivrilemeyeceğini, ön plana çıkamayacağını, hava atamayacağını anlayan kişi delikanlılığa dört elle sa-

rılma ihtiyacı hisseder. Hayatının sonuna kadar da bu ruhu taşır. Toplumun büyük kesimi de bu durumda olduğu için delikanlı karakteri çoğunluğun ortak ve geçerli karakter yapısını oluşturur, yadırganmaz, aksine kabul ve destek görür.

16- YANLIŞ SAYGI ANLAYIŞI

Adamlık dininin sahip olduğu saygı anlayışına geçmeden önce, Kuran'da açıklanan saygı anlayışına bakmak gerekir. Kuran'a göre, bir mümin, öncelikle Allah'a karşı büyük bir saygı içindedir. Al-i İmran Suresi'nin, 199. ayetinde, "... **Allah'a derin saygı gösterenler olarak inananlar**"dan söz edilir. Enbiya Suresi'nin, 90. ayetinde ise peygamberlerden söz edilirken, "... **gerçekten onlar hayırlarda yarışıldları, umarak ve korkarak bize dua ederlerdi. Bize derin saygı gösterirlerdi**" denir. Müminun Suresi'nde de yine müminler için "**Rablerine olan haşyetlerinden dolayı saygıyla korkanlar**" (Müminun Suresi, 57) ifadesi kullanılır. Saygı, başka ayetlerde de Allah'a duyulan içli korkunun (haşyet) bir parçası olarak kullanılmaktadır.

Dolayısıyla müminin sahip olduğu saygı hissini kaynağı, Allah'a duyduğu saygıdır. Diğer insanlara göstereceği saygı da, bu asıl saygının bir yansımasıdır. Mümin, Allah'a saygı duyduğu için, O'na itaat eden, O'nun rızasını kazanmaya çalışan diğer insanlara, yani tüm müminlere de saygı duyar. (Saygıya layık olmayanlara, yani Allah'a isyan eden, O'nun rızasına aykırı hareket eden, Allah'ı tanımayan inkarcılara ise kalben saygı duymaz.)

Ancak elbette, adamlık dinindeki saygı anlayışı Kur'an'da tarif edilen bu gerçek saygı kavramından tamamen uzaktır. Müminlerdeki saygı, daha önce de belirttiğimiz gibi, temeli Allah'a olan saygıdan kaynaklanan içten ve samimi bir duygudur. Adamlık dininde ise, yüzeysel, belli kalıplara oturtulmuş, tamamen şekilci ve karşılıklı çıkar ilişkilerine dayanan riyakar davranış biçimleri olarak kendisini gösterir.

Adamlık dinine göre "saygı" göstermek, yerine göre nazik davranmak ve çeşitli ortamlara göre kurallaştırılmış söz ve hareket kalıplarını suni bir tarzda uygulamaktır. Saygı, kişinin toplumda bir yer edinmesine yardımcı olan, ortamına ve kişisine göre şekli, süresi değişen ve katlanılması gerektiğine inanılan bir tavır farklılığı olarak kabul edilir.

Adamlık dininin yaşam felsefesi ikiyüzlülüğe ve sahtekarlığa dayalı olduğu için, saygı da zorla ve istenmeden gösterilir. Kişi, saygı göstermek zorunda olduğu anlara tahammül eder. Saygı, karakterin bir parçası değildir. Bu yüzden adamlık dininde kişinin en rahat ettiği ortamlar hiç kimseye saygı göstermek zorunda olmadığı ve gerçek karakterini rahatlıkla gösterebildiği ortamlardır. Bu tür ortamlarda kişinin üslubunun bozukluğu, ahlak anlayışının çarpıklığı, kişiler hakkındaki gerçek düşünceleri ve gerçek tavrı ortaya çıkar.

Saygı anlayışı mekanlara ve ortama göre değişim gösterdiği gibi yaşa göre de değişir. Adamlık dininde kişinin kendine güvendiğini, hiç kimseyi önemsemediğini, dolayısıyla kimseye karşı bir korkusu olmadığını yani şahsiyetinin tam gelişmiş olduğunu ispat etmesi, "rahat-

lık" adı altında son derece basit ve saygısız davranmasıyla olur. "Rahat" olarak algılanan ortamların kendine has davranış ve konuşma tarzları vardır. Yüksek sesle kahkahalar atma, bacaklarını mümkün olduğunca açarak oturma, hiç tanımadığı birinin evinde buzdolabını açma, arkasına gittiğinde odasını karıştırma, dolabını açıp kıyafetlerini giyme, ayaklarını mümkün olduğunca yükseğe uzatarak, yatar vaziyette oturma, samimiyet adı altında sürekli densizlik yapma, yakın mesafeden bağırarak yüksek sesle konuşma, küfürlü konuşma, bütün esprilerine cinselliği katma bunların en belirginleridir.

Buraya kadar görüldüğü gibi, adamlık dini, Kuran vasıtasıyla insana verilen ahlaki prensiplerin hemen hepsine ters bir ahlak modeli içermektedir. Bu, kuşkusuz Allah'a hesap verileceğinin unutulduğu ve insanların büyük bir gaflet içinde dünya hayatının geçici süsüne kapıldığı bir toplumda -ki dünya üzerindeki toplumların çoğu böyledir- ortaya çıkar. Bu toplum, Kuran'daki deyimle bir "cahiliye" toplumdur, tamamen cahildirler, çünkü bu topluluk Allah'ın varlığından ve ahiretten habersizdir.

Bu toplumun insanları için dünya hayatı tek kıstastır. Oysa dünya hayatı insana aldanıştan başka bir şey vermez:

Bilin ki, dünya hayatı ancak bir oyun, "(eğlence türünden) tutkulu bir oyalama", bir süs, kendi aranızda bir övünme (süresi ve konusu), mal ve çocuklarda bir "çoğalma-tutkusu"dur. Bir yağmur örneği gibi; onun bitirdiği ekin ekicilerin (veya kafirlerin) hoşuna gitmiştir, sonra kuruyuverir, bir de bakarsın ki sapsarı kesilmiş, sonra o, bir çer-çöp oluvermiştir. Ahirette ise şiddetli

bir azap; Allah'tan bir mağfiret ve bir hoşnutluk (rıza) vardır. Dünya hayatı, aldaniş olan bir metadan başka bir şey değildir. (Hadid Suresi, 20)

Allah'ı unutmuş olan toplum, kısa sürede dünya hayatını tek kıstas alan cahiliye kültürünü üretir. Bu kültürün içinde, atalardan miras kalan gelenekler, batıl inançlar, çıkar ilişkilerine dayalı sayısız ahlaki kural yer almaktadır. Adamlık dini, söz konusu cahiliye kültürünün adıdır. Bu toplum içinde doğan insan ise, söz konusu kültürü uzun bir eğitim süreci içinde benimseyecektir. Bilinç kazanmaya başladığı andan itibaren, önce ailesi, sonra da yakın çevresi tarafından adamlık dininin kültürü ile yoğrulur. Gittikçe kendi şahsi menfaatleri için diğer insanları kullanmayı, "gemisini kurtaran kaptan" olmayı, mal, makam ve mevki hırsını öğrenir. Cahiliye toplumu insanları, ona "adam" olmak için neler yapması gerektiğini birer birer aşılır.

BATIL DİNDEN KOPUP AYRILABİLMEK

Allah'ın dinine (İslam'a) giren bir kişinin temel vasfı, yalnızca Allah'ı Rab edinmesidir. Allah'ı Rab edindiğine göre, O'ndan başka hiçbir varlığı yol gösterici olarak kabul edemez. Tüm yaşamını Allah'ın gösterdiği şekilde, yani O'nun "... **muttakiler için yol gösterici olan...**" (Bakara Suresi, 2) kitabına, Kuran'a göre düzenleyecektir. Bu durumda, başka bir ahlak sistemini benimsemesi söz konusu olamaz.

Dolayısıyla bir insan, hem Müslüman olup hem de insanlar tarafından üretilmiş bir ahlaki sisteme bağlı olamaz. Hem Müslüman olup, hem de atalarından gelen din-dışı geleneklerin takipçiliğini yapamaz. Kendi başına bir "hayat felsefesi" de üretemez. O yalnızca Müslümandır; başka bir ismi olmaz. Ona bu ismi Allah vermiştir. Kuran'da bu konu şöyle bildirilir:

Allah adına gerektiği gibi cihad edin. O, sizleri seçmiş ve din konusunda size bir güçlük yüklemiştir, atanız İbrahim'in dini(nde olduğu gibi). O (Allah) bundan daha önce de, bunda (Kur'an'da) da sizi "Müslümanlar" olarak isimlendirdi; elçi sizin üzerinize şahid olsun, siz de insanlar üzerine şahidler olasınız diye. Artık dosdoğru namazı kılın, zekatı verin ve Allah'a sarılın, sizin Mevlanız O'dur. İşte, ne güzel Mevla ve ne güzel yardımcı. (Hac Suresi, 78)

Kuran'ın farklı surelerinde içinde buldukları toplumun batıl dininden tümüyle kopup ayrılan ve katıksız

olarak Allah'ın dinine yönelen müminlerden söz edilir. İçinde buldukları toplumun batıl dinini kabul etmedikleri için ölüm tehlikesiyle karşılaşan ve güvenlik için mağaraya sığınan "Ashab-ı Kehf" (mağara ehli) bunlardan biridir. Kuran'da, Kehf Ehli'nin durumu şöyle bildirilir:

Sen, yoksa Kehf ve Rakim Ehli'ni bizim şaşılacak ayetlerimizden mi sandın? (Kehf Suresi, 9)

Biz sana onların haberlerini bir gerçek (olay) olarak aktarıyoruz. Gerçekten onlar Rablerine iman etmiş gençlerdi ve Biz de onların hidayetlerini arttırmıştık. Onların kalpleri üzerinde (sabrı ve kararlılığı) raptetmiştik; (Krala karşı) Kıyam ettiklerinde demişlerdi ki: "Bizim Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbi'dir; İlah olarak biz O'ndan başkasına kesinlikle tapmayız, (eğer tersini) söyleyecek olursak, andolsun, gerçeğin dışına çıkarız. Şunlar, bizim kavmimizdir; O'ndan başkasını ilahlar edindiler, onlara apaçık bir delil getirmeleri gerekmez miydi? Öyleyse Allah'a karşı yalan uydurup iftira düzenden daha zalim kimdir?" (İçlerinden biri demişti ki): "Madem ki siz onlardan ve Allah'tan başka taptıklarından kopup-ayrıldınız, o halde, (dağlara çekilip) mağaraya sığınan da Rabbiniz size rahmetinden (bolca bir miktarını) yaysın ve işinizden size bir yarar kolaylaştırsın." (Kehf Suresi, 13-16)

Ayetlerden anlaşıldığı üzere, Allah'ın dinine teslim olan bir mümin, batıl dine mensup olan toplumdan tam anlamıyla uzaklaşmalı, ayrılmalıdır. Bu, mutlaka fiziki bir ayrılık anlamına gelmez. (Ashab-ı Kehf, karşı taraftan gelen saldırı nedeniyle fiziksel olarak ayrılarak mağaraya girmiştir.) Müminler, özellikle zihinsel yönden, batıl dine

mensup toplumdaki mensup toplumdandır. Hz. Yusuf buna örnektir. Mısır'da kendisine atılan bir iftira yüzünden zindana girmiş olduğu dönemde -yani batıl dine mensup toplumla fizik olarak iç içe yaşarken- zihinsel olarak inkarcılardan tamamen kopup ayrılmış durumdadır. Zindanda kendisine soru soran kimselerle şöyle konuşur:

"... Doğrusu ben, Allah'a iman etmeyen, ahireti de tanımayanların ta kendileri olan bir topluluğun dinini terk ettim. Atalarım İbrahim'in, İshak'ın ve Yakub'un dinine uydum. Allah'a hiçbir şeyle şirk koşmamız bizim için olacak şey değil. Bu, bize ve insanlara Allah'ın lütuf ve ihsanıdır, ancak insanların çoğu şükretmezler. Ey zindan arkadaşlarım, birbirinden ayrı (bir sürü) Rabler mi daha hayırlıdır, yoksa kahhar (kahredici) olan bir tek Allah mı? Sizin Allah'tan başka tapıklarınız, Allah'ın kendileri hakkında hiçbir delil indirmediği, sizin ve atalarınızın ad olarak adlandırdıklarınızdan başkası değildir. Hüküm, yalnızca Allah'ındır. O, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi emretmiştir. Dosdoğru olan din işte budur, ancak insanların çoğu bilmezler." (Yusuf Suresi, 37-40)

Bir başka ayette ise Hz. İbrahim ve onunla birlikte iman eden müminlerin batıl dine mensup olan toplumdaki mensup toplumdandır örnek gösterilir:

İbrahim ve onunla birlikte olanlarda size güzel bir örnek vardır. Hani kendi kavimlerine demişlerdi ki: "Biz, sizlerden ve Allah'ın dışında tapıklarınızdan gerçekten uzağız. Sizi (artık) tanımayıp-inkar ettik. Sizinle aramızda, siz Allah'a bir olarak iman edinceye kadar ebedi bir

düşmanlık ve bir kin baş göstermiştir..." (Mümtehine Suresi, 4)

Kafirun Suresi ise müminlerle batıl din mensupları arasındaki ayrımın bir başka ifadesidir:

De ki: "Ey kafirler. Ben sizin taptıklarınıza tapmam. Benim taptığıma siz tapacak değilsiniz. Ben de sizin taptıklarınıza tapacak değilim. Siz de benim taptığıma tapacak değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim bana." (Kafirun Suresi, 1-6)

Mümin, batıl din mensuplarıyla kendisi arasındaki ayrımı kesinlikle son derece titiz bir biçimde yapmalıdır. İnkâr edenlerin dininin hiçbir yönü, örneğin değer yargıları, gelenekleri, ahlak kuralları, davranış kalıpları, diyalog şekilleri vs. hiçbir şekilde müminler tarafından benimsenip uygulanmamalıdır. Mümin, batıl dindeki tavırları değil, Kuran'da tarif edilen tavırları göstermekle yükümlüdür. Çünkü Kuran'da insanın yürüyüşü, hatta ses tonu ile ilgili dahi açık hükümler vardır:

"İnsanlara yanağını çevirip (büyüklenme) ve böbürlenmiş olarak yeryüzünde yürüme. Çünkü Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez. Yürüyüşünde orta bir yol tut, sesinden de (yüksek perdeleri) eksilt. Çünkü, seslerin en çirkin olanı gerçekten eşeklerin sesidir." (Lokman Suresi, 18-19)

Ancak burada bir noktaya dikkat etmek gerekir: Batıl dinler, farklı farklıdır ve çok azı, Marksizm örneğinde olduğu gibi, Allah'ı inkâr ettiğini açıkça söyler. Buna karşın, Kuran'dan öğrendiğimize göre, batıl dinlerin mensuplarının önemli bir bölümü, Allah'a inandıklarını, O'na itaat ettiklerini söylemektedirler. Ancak bu samimiyetsiz bir iddiadır ve gerçeğe hiçbir ilgisi yoktur. Bir

ayette batıl din mensuplarının söz konusu iddialarına şöyle örnek verilir:

Haberin olsun; halis (katıksız) olan din yalnızca Allah'ındır. O'ndan başka veliler edinenler (şöyle derler:) "Biz, bunlara bizi Allah'a daha fazla yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz." Elbette Allah, kendi aralarında hakkında ihtilaf ettikleri şeylerden hüküm verecektir. Gerçekten Allah, yalancı, kafir olan kimseyi hidayete erdirmez. (Zümer Suresi, 3)

Başka ayetlerde ise, batıl din mensuplarının kendilerine sorulduğu zaman, Allah'ın varlığını ve kudretini kabul ettikleri, ancak sözde kabul ettikleri bu gerçeğin anlamını kavrayamadıkları ve O'ndan korkmadıkları haber verilir:

De ki: "Göklerden ve yerden sizlere rızık veren kimdir? Kulaklara ve gözlere malik olan kimdir? Diriyi ölüden çıkararak ve ölüyü diriden çıkararak kimdir? Ve işleri evirip-çeviren kimdir? Onlar: "Allah" diyeceklerdir. Öyleyse de ki: "Peki siz yine de korkup-sakınmayacak mısınız?" İşte bu, sizin gerçek Rabbiniz olan Allah'tır. Öyleyse haktan sonra sapıklıktan başka ne var? Peki, nasıl hâlâ çevriliyorsunuz? Böylece Rabbinin sözü o fasık kimseler üzerinde (şöyle) gerçekleşmiştir ki: "Onlar şüphesiz iman etmezler." (Yunus Suresi, 31-33)

Andolsun, onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı, güneşi ve ayı kim emre amade kıldı?" diye soracak olursan, şüphesiz: "Allah" diyecekler. Şu halde nasıl oluyor da çevriliyorlar? (Ankebut Suresi, 61)

Bu nedenle, batıl dinleri teşhis ederken dikkatli ol-

mak gerekir. Batıl dinlerin mensupları, Kuran'ın da sadece "çıkarlarına ters düşmeyen kısmını" kabul ediyor olabilirler. Ama dediğimiz gibi, kabul ettikleri, Kuran'ın yalnızca bir kısmıdır ve Allah'ın hükmüne göre, Kuran'ın bir kısmına iman edip, bir kısmını inkar etmek, tam anlamıyla inkardır:

... Yoksa siz, Kitabın bir bölümüne inanıp da bir bölümünü inkar mı ediyorsunuz? Artık sizden böyle yapanların dünya hayatındaki cezası aşağılık olmaktan başka değildir; kıyamet gününde de azabın en şiddetli olanına uğratılacaklardır. Allah, yaptıklarınızdan gafil değildir. (Bakara Suresi, 85)

Allah bir başka ayette de müminlere şöyle seslenir:

... Bugün inkara sapanlar, sizin dininizden (dininizi yıkmaktan) umut kesmişlerdir. Bugün size dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size din olarak İslam'ı seçip beğendim... (Maide Suresi, 3)

Allah bizlere din olarak İslam'ı seçmiştir. Tek doğru yol odur ve ondan başka her yol (her din) batıldır. Hepimiz nasıl düşünmemiz, nasıl davranmamız, nasıl konuşmamız, nasıl yaşamamız gerektiğini Allah'ın dininden öğrenmekle yükümlüüz.

Bu nedenle Müslümana düşen, karşı karşıya olduğu toplumun durumunu Kuran'ın kıstaslarıyla tahlil etmek ve ona göre davranmaktır. Eğer içinde bulunduğumuz toplumun üyeleri, kendilerine Rab olarak Allah'ı değil de, birbirlerini ya da atalarını kabul etmişlerse, kendilerine yol gösterici olarak Allah'ın kitabını değil de başka kaynakları belirlemişlerse, Allah'ı unutmuş, O'nun hükümlerinden yüz çevirmiş olurlar.

SONUÇ

Kitap boyunca adamlık dininin toplumda ortaya çıkmış olan bazı önemli yönlerini inceledik. Ancak şu bir gerçektir ki, adamlık dini, yalnızca içinde bulunduğumuz çağa ait bir din değildir. Aksine, bu din, her çağda ve her coğrafyada, hak dinden sapmış olan toplumların ortak dini durumundadır. Yalnızca dinin şekillerinde birtakım değişiklikler bulunur. Zaman ve coğrafyaya göre toplumların adetleri, davranış kalıpları değişir, ama temel mantık aynıdır. Örneğin adamlık dininin en temel özelliklerinden biri olan gösteriş yapma, değişik toplumlarda değişik şekillerde gerçekleşiyor olabilir ya da kibirin ve kendini beğenmişliğin dışı vurumu olan mimik ve jestler farklı tarzlarda yapılıyor olabilir. Ama sonuçta temel mantık aynıdır.

Bu mantık, baştan beri vurguladığımız gibi, adamlık dininin Allah'ı unutmuş, Hz. Şuayb'ın ifadesiyle, **"(Allah'ı) arkalarında unutulmuş (önemsiz) bir şey edinmiş"** (Hud Suresi, 92) olmasının bir sonucudur. Bu dinin mensupları, bu dünyaya Allah'a kulluk etmek için geldiklerini, tek kurtuluşun O'nun rızası olduğunu bilmezler. Oysa bizi yaratan, bize annelerimizin rahminde şekil ve suret veren, bizi dünyaya yerleştiren, bu dünyayı bizim için döşeyip-hazırlayan, bizi rızıklandıran, bizi yaşatan ve öldürecek olan Allah'tır. Bizim O'ndan başka hiçbir velimiz, Rabbimiz, sahibimiz, ilahımız yoktur. O'ndan geldik ve O'na gidiyoruz. Bu dünyada da fazla kalacak değiliz.

Madem varlığımızın asıl mahiyeti budur, o halde geçici bir süre üstünde kalacağımız dünyanın küçük menfaat hesaplarına girmek, dünyada birbirimize "hava atmak", yok olmaya mahkum olan mal ve mülke hırsla bağlanmak, Allah'ın dini dışında kendimize başka yol göstericiler, başka amaçlar, başka "dava"lar seçmek, akıl karı değildir. Dünya, ahiretin tarlası olarak yaratılmıştır. Ahirette Allah'ın rahmetini ve cennetini kazanmamız, bu dünya üzerinde de huzurlu bir hayat sürmemiz, ancak Allah'ın yoluna tabi olmamız, "Allah'a sarılmamız" ile mümkün olabilir. Nitekim bize emredilen de budur:

... Allah'a sarılın, sizin Mevlanız O'dur. İşte, ne güzel Mevla ve ne güzel yardımcı. (Hac Suresi, 78)

Tüm bu kitap boyunca incelediklerimiz, bizlere adamlık dininin ürettiği çarpık düşünce, bakış açısı, adet ve tavırları göstermektedir. Adamlık dininin söz konusu özelliklerini Kuran'da tarif edilen hak dinle karşılaştırdıca, ikisi arasında ne denli büyük bir fark olduğu açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu fark, iman ile küfür arasındaki farktır. Başka bir deyişle, Allah'ın dini ile şeytanın ürettiği batıl din arasındaki farktır. Bundan dolayı, adamlık dini ile İslam'ın herhangi bir benzerlik göstermesi, Müslümanların adamlık dininin herhangi bir kısmını benimsemesi söz konusu olamaz. Bu nedenle de mümin, adamlık dini toplumu içinde hemen ayırt edilir; toplumun üyeleri, onun kendilerinden olmadığını kısa sürede anlarlar. Ancak nasıl olup da kendi dinlerine bu kadar zıt bir karaktere sahip olduğunu anlayamazlar. Müminin mantığı, onların mantığına tamamen terstir. Zaten bu nedenle de, tarih boyunca adamlık dini mensupları, mü-

minlerin nasıl bir mantığa sahip olduklarını kavrayamamış ve onları "delilik"le suçlamışlardır.

Oysa, asıl kendilerinin içinde buldukları sistemin hiçbir tutarlı, mantıklı dayanağı yoktur. Söyledikleri sözler hep birbiriyle çelişiktir. İslam'a uymak gerektiğini söylerler, sonra da buna sınırlamalar getirirler. Dinin bazı hükümlerini "beğenir", ama fazla "aşırı"ya kaçmamak gerektiğini söyleyerek bazı hükümlerin uygulanmasından yana tavır alırlar. "Biz Müslümanız" derler, ama İslam'a göre yaşamak istemediklerini söylerler.

Bu mantık dışı, çelişkili sözleri, herhangi bir adamlık dini mensubunun Allah, İslam ya da ahiret gibi konular hakkında yaptığı yorumlar, öne sürdüğü fikir ve düşünceler hiçbir zaman şuuru kapanmış bir insanın mantığından öteye geçemez. Fakat çok ilginçtir ki, içinde bulunduğumuz toplum, üstüne hiç vazife olmadığı halde bu şekilde cahilce konuşan kişilerle doludur. Kuran'da bu tür insanlardan şöyle bahsedilmektedir:

İnsanlardan kimi, hiçbir bilgisi, yol göstericisi ve aydınlatıcı kitabı olmaksızın Allah hakkında tartışır-durur. Allah'ın yolundan saptırmak amacıyla "gururla salınıp-kasılarak" (bunu yapar); dünyada onun için aşağılanma vardır, kıyamet günü de yakıcı azabı ona taddıracağız. (Hac Suresi, 8-9)

Halbuki Kuran'da haber verilen gerçek dini anlayıp uygulamak için tam bir şuur açıklığına ve akla ihtiyaç vardır ki, bu özelliklere sahip olanlar ancak müminlerdir. Kafirlerin ve müşriklerin ise şuuruları ve algıları kapalı, kavrayamayan kimseler olduklarını Allah birçok ayetinde belirtmiştir:

Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azap onlardır. (Bakara Suresi, 7)

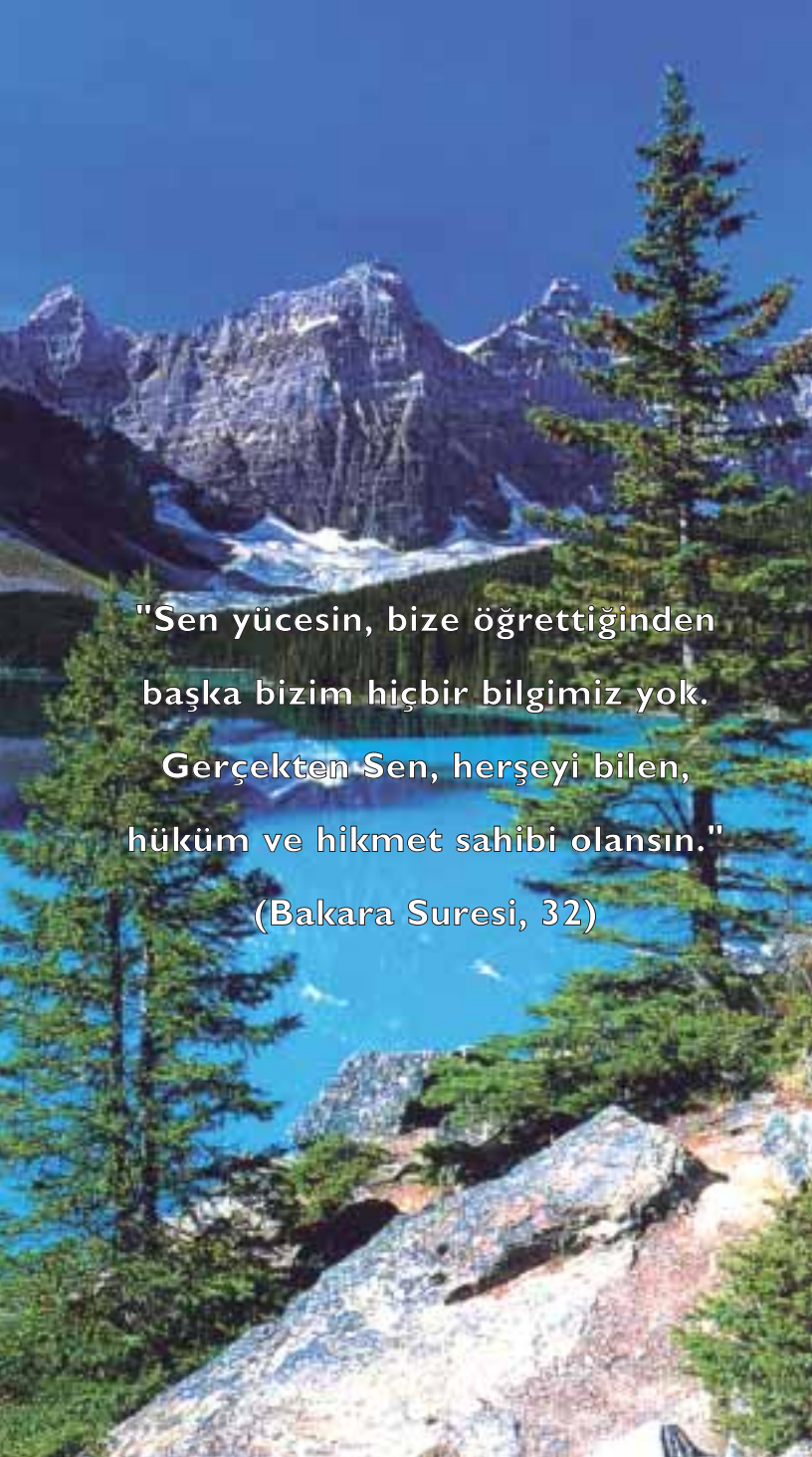
Andolsun, cehennem için cinlerden ve insanlardan çok sayıda kişi yarattık (hazırladık). Kalpleri vardır bununla kavrayıp-anlamazlar, gözleri vardır bununla görmezler, kulakları vardır bununla işitmezler. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha aşağılıktırlar. İşte bunlar gafil olanlardır. (Araf Suresi, 179)

... Gerçekten onlar, kavramayan bir topluluk olmaları dolayısıyla, Allah onların kalplerini çevirmiştir. (Tevbe Suresi, 127)

Bundan dolayıdır ki, adamlık dini, akılsız ve şuursuz insanların dinidir. İnsan, eğer aklını kullanırsa, yalnızca yiyip-içen, statü kavgası veren bir canlı, yani bir tür hayvan olmaktan kurtulur ve adamlık dininden uzaklaşır. Akli ve vicdanı, onu Allah'ın dinine yöneltir ki, insanın gerçek şanı, şerefi ve ebedi mutluluğu bu dindedir.

İki din arasındaki seçim, insana aittir. Bir ayette konu şöyle açıklanır:

Dinde zorlama (ve baskı) yoktur. Şüphesiz, doğruluk (rüşd) sapıklıktan apaçık ayrılmıştır. Artık kim tağutu tanımayıp Allah'a inanırsa, o, sapasağlam bir kulpa yapışmıştır; bunun kopması yoktur. Allah, işitendir, bilendir. (Bakara Suresi, 256)

"Sen yücesin, bize öğrettiğinden
başka bizim hiçbir bilgimiz yok.

Gerçekten Sen, herşeyi bilen,
hüküm ve hikmet sahibi olansın."

(Bakara Suresi, 32)